

REVIJA
SLOVENSKA VOJSKA

SV

S POVELJSTVOM
MLF V AFGANISTAN
TRIJE SLOVENCI

INTENZIVNE PRIPRAVE
ZA PREVZEM OMLT

Leto XVIII
11. 6. 2010

ŠTEVILKA

9

SV GOSTILA
GORNIKE Z VSEGA SVETA

Cena 0,21 €

V Bitoli konferenca o integraciji Jugovzhodne Evrope v Nato

V makedonski Bitoli se je 31. maja končala dvodnevna regionalna ministrska konferenca o integraciji Jugovzhodne Evrope v Nato, na kateri je sodelovala dr. Ljubica Jelušič.

Namena bitolske konference, ki sta jo gostita makedonska vlada in Center za varnostno sodelovanje (RACVIAC), sta bila razprava o povečanju sodelovanja med Natom in državami regije ter o izzivih, ki jih prinaša integracija v Nato, in izmenjava izkušenj glede reform, vezanih na integracijo v Nato. Ministrica dr. Ljubica Jelušič je poudarila, da je zagotavljanje varnosti in celovitega razvoja držav Jugovzhodne Evrope v strateškem interesu Slovenije, zato aktivno sodelujemo pri krepitvi in zagotavljanju varnosti ter spodbujamo prizadevanja držav regije pri njihovem vključevanju v evro-atlantske integracije, tudi s posredovanjem uporabnih znanj. Pri tem je ministrica predstavila slovenske izkušnje vključevanja v Nato, obenem pa opozorila, da se obrambne reforme ne končajo z vstopom v Nato. Kot primer je navedla prevzem dolžnosti poveljnika Natovega poveljstva Skopje, ki ga od maja vodi častnik SV brigadir David Humar. Glavni nalogi poveljstva sta Natova

Fotografija: Aleš Sita

podpora Makedoniji pri preoblikovanju obrambno-varnostnega sektorja in pomoč pri približevanju zavezništvu. Slovenska ministrica je opozorila tudi na pomen regionalnega sodelovanja. O navedenih temah so razpravljali tudi ministri za obrambo Albanije, Hrvaške in Makedonije ter namestniki obrambnih ministrov BiH, Črne gore ter Srbije in predstavniki Nata ter vojaški predstavniki

Natovega poveljstva v Neaplju. Ministrica se je ob robu konference ločeno srečala s hrvaškim in albanskim obrambnim ministrom ter predstavniki drugih držav. S hrvaškim ministrom Vukelićem sta se strinjala, da je dobro bilateralno sodelovanje na obrambnem in vojaškem področju pomembno za varnost ter stabilnost regije. Državi bosta, kot sta poudarila ministra, pomagali

državam Jugovzhodne Evrope v prizadevanjih za članstvo v Natu. Na srečanju z albanskim kolegom se je dr. Ljubica Jelušič zahvalila za pomoč Albanije pri tranzitu SV na Kosovu, izmenjala pa sta tudi izkušnje glede sodelovanja obeh držav v Isafu, v katerem Albanija sodeluje z 250 pripadniki. Dr. Ljubica Jelušič je delovni obisk izkoristila tudi za srečanje s Slovenci, ki živijo v Bitoli.

V Berlinu mednarodna konferenca o globalni varnosti

V Berlinu je od 4. do 7. junija potekala že 27. mednarodna konferenca o globalni varnosti. Osrednja tema so bili aktualni izzivi globalne varnosti, razpravo o Zahodnem Balkanu in črnomoški regiji pa je vodila slovenska obrambna ministrica.

Mednarodna konferenca o globalni varnosti je letni forum, ki ga organizira ameriški Center za raziskovanje strateških odločitev (Center for Strategic Decision Research – CSDR). Udeležujejo se politični in vojaški voditelji ter predstavniki industrije in akademskih krogov. Ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič je že lani aktivno sodelovala

na konferenci v Istanbulu in predlagala organiziranje individualnega panela z obrambnimi ministri iz regije na naslednji konferenci. Tokrat je dr. Ljubica Jelušič na povabilo direktorja raziskovalnega inštituta vodila razpravo o varnosti in razvoju s političnimi predstavniki iz Zahodnega Balkana ter črnomoške regije. Poudarila je, da

v obeh regijah obstajajo vojaške in nevojaške grožnje, zaradi katerih je medsebojno sodelovanje nujno. Prav tako so za regiji po besedah slovenske ministric značilni močni proevropski procesi. Udeleženci so se strinjali, da vključevanje držav obeh regij v evro-atlantske povezave pomeni zagotovilo za trajnejšo varnost celotne Evrope.

SPREMLJAMO

- 2 V Bitoli konferenca o integraciji Jugovzhodne Evrope v Nato
- 8 Spomnili so se svetovnega dneva mirovnih misij OZN
- 8 Slovenija gostila srečanje v okviru pobude SEDM
- 9 Na slovenskem nebu vaja elektronskega motenja
- 10 Podelili najvišja priznanja MO
- 10 Iz Vipave že 28. generacija prostovoljcev

IZ VOJAŠKEGA ŽIVLJENJA

- 4 S poveljstvom MLF v Afganistan trije Slovenci
- 11 Intenzivne priprave za prevzem OMLT
- 14 Slovenska vojska gostila vojaške gornike z vsega sveta
- 17 Študij končuje druga generacija vojaškega modula
- 18 Na akademiji USAFSNCOA šolanje končal prvi podčastnik SV

OBRAZI

- 19 Hvala, beseda, ki mi pomeni največ

STROKOVNE TEME

- 20 Prostovoljna pogodbeno rezerva (2. del)
- 23 Duhovna oskrba vojakov v Sloveniji
- 29 Himna Slovenske vojske je nastala pred 150 leti

IZ ZGODOVINE

- 28 Spopadi na Krasu, Goriškem in v Zgoranjem Posočju med letoma 1915 in 1917

RAZVEDRILO

- 31 Križanka

VSEBINA

UVODNIK

Na intenzivnih usposabljanjih številni pripadniki SV

Mednarodna dejavnost pripadnikov Slovenske vojske je rdeča nit tokratne številke revije. V njej pišemo o osrednji letošnji vaji večnacionalnih sil kopenske vojske na Madžarskem, ki je bila namenjena ohranjanju in evalvaciji operativnih zmogljivosti trilateralne brigade Italije, Madžarske in Slovenije ter pripravi njenih pripadnikov, predvsem pa poveljstva MLF za delovanje v operaciji Isafa. To bo oktobra v Afganistanu začelo opravljati naloge v regionalnem poveljstvu misije Isafa Zahod v Heratu, v okviru naloge pa bodo na misijo odšli trije pripadniki SV. Iz Slovenije je na vaji skupaj sodelovalo 150 slovenskih vojakov, predvsem iz lahke bataljonske bojne skupine, ki so vajo izkoristili tudi za dopolnjevanje operativnih zmogljivosti LBBSk za naloge v vseh mirovnih operacijah, poveljstvo skupine pa je bilo na vaji nacionalno preverjeno. V 14. kontingentu Slovenske vojske, ki oktobra odhaja v Afganistan, bo 90 pripadnikov SV, med drugim motorizirani vod 74. MOTB z vozili svarun ter pripadniki SV, ki bodo naloge opravljali v operativni skupini za mentorstvo in povezavo, katere samostojno vodenje bo Slovenija tokrat prevzela. V kontingentu bo tudi 12 pripadnikov nacionalne garde Kolorada, na priprave oziroma integracijo s slovenskim kontingentom pa bodo v Slovenijo prišli sredi julija, ko bo kontingent sredi druge izmed štirih faz priprav. V prvi fazi so predvsem obnavljali individualno znanje in veščine, zdaj pa potekajo enotovna usposabljanja. Ves čas priprav je, kot je v prispevku poudaril poveljnik kontingenta polkovnik Vojteh Mihevc, velik poudarek na psihofizični kondiciji in povečevanju kohezivnosti kolektiva. Delovanje v goratem Afganistanu je bila tudi glavna tema okrogle mize dveh kongresov vojaških gornikov, ki ju je prejšnji teden gostila Slovenija. Srečanje je namenjeno izmenjavi izkušenj s področij bojevanja in preživetja v gorah, usposabljanja, gorniških tehnik in opreme, pri čemer so letos s hkratno organizacijo srečanj Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol in Mednarodne federacije vojaških gornikov spodbudili tudi izmenjavo izkušenj med aktivnimi ter upokojenimi vojaškimi gorniki. Slovenci imamo prav na področju gorništvu zelo bogate izkušnje in zgodovino, na vojaškem področju predvsem s soško fronto, ki jih Slovenska vojska pripadnikom tujih vojsk posreduje v gorski šoli, ta pa bo do leta 2015 v okviru Nata postala Center odličnosti za gorsko bojevanje.

META GRMEK

KOLOFON

Naslednja številka revije Slovenska vojska izide 25. junija 2010. Revija Slovenska vojska je prvič izšla 14. maja 1993. Izhaja dvakrat na mesec, julija in avgusta ena številka. Prispevki, objavljeni v reviji, niso uradna stališča Ministrstva za obrambo. Revija Slovenska vojska je članica Evropskega združenja vojaškega tiska (EMPA).

Nenaročenega gradiva ne vračamo.

Naslov uredništva: Vojkova cesta 59, 1000 Ljubljana

Telefon: +386 1/471 26 62, faks: +386 1/471 27 70

Elektronska pošta: urednistvo.sv@mors.si, http://www.mors.si

Urednica: Meta Grmek

Novinarja: Nataša Oblak in Marko Pišlar

Fotograf: Bruno Toič

Lektoriranje: SOJ

Tajnica uredništva: Milena Topolovec

Prevodi: Marjeta Bečaj

Oblikovanje: Melita Rak

Priprava in tisk: Schwarz, d. o. o.

Naklada: 10.350 izvodov

Prikazna vaja Gorske šole SV na Zelenici
Fotografija na naslovnici:
Bruno Toič

S POVELJSTVOM MLF V AFGANISTAN TRIJE SLOVENC

Besedilo: Marko Pišlar
Fotografije: Tünde Riác

Od 20. maja do 3. junija je na vadišču madžarske vojske Varpalota v bližini mesta Veszprem potekala osrednja mednarodna vojaška vaja večnacionalnih sil kopenske vojske (Multinational Land Force – MLF) Zvita podlasica 2010 (Clever Ferret 2010), na kateri je sodelovalo skoraj 3000 pripadnikov italijanske, madžarske in slovenske vojske, vključeni pa so bili v štabni proces dela v poveljstvu MLF ter njemu podrejenih enotah in terenska urjenja s taktičnimi vajami enot nižjih ravni na terenu. Glavni cilji vaje so bili ohranjanje in ocenjevanje doseženih operativnih zmogljivosti trilateralne brigade ter priprava osebja za delovanje v mirovni operaciji Isafa na zahodu Afganistana, kamor oktobra za šest mesecev odhaja poveljstvo MLF, v njegovi sestavi pa tudi trije pripadniki SV.

Na vaji skoraj 3000 pripadnikov

Na vaji Zvita podlasica 2010, ki je že drugič potekala na Madžarskem, je sodelovalo skupno 2960 pripadnikov, od tega 960 pripadnikov italijanske vojske, ki je v MLF vodilna država, 1850 pripadnikov gostiteljice madžarske vojske in 150 pripadnikov SV s skupno 320 vozili ter specializirano vojaško opremo, Hrvaška pa je kot opazovalka v poveljstvo napotila le štiri opazovalce. Poveljstvo MLF je v prvem delu vaje izvedlo poveljniško-štabno vajo in računalniško podprto vajo skladno s scenarijem

vaje za delovanje v mirovni operaciji Isafa. Poveljnik brigade Julija je bil s pomočjo evalvacijske skupine odgovoren za vodenje in ocenjevanje poveljstva MLF. Vodstvo vaje je skrbelo za iniciranje dogodkov in incidentov podrejenim enotam, med drugim tudi poveljstvu lahke bataljonske bojne skupine (LBBSk) SV. Podrejene enote so se morale odzvati na dogodke po odločitvi poveljnika MLF.

Jeseni z MLF v Isaf trije pripadniki SV

Slovenska vojska je na vaji Zvita podlasica 2010 sodelovala s 149

Nadporočnica Mojca Lah:

Slovenski NPE, v katerem je 18 pripadnikov, se je na območje vaje kot predhodnica premaknil tri dni pred glavnilno kontingenta in poskrbel za ureditev delovnih ter bivalnih razmer. Naša naloga na vaji je zagotavljanje povezave med slovensko, italijansko in madžarsko vojsko ter civilnimi strukturami pri logistični podpori SV. Vajo ocenjujem kot zelo koristno, saj lahko na njej preizkusimo opremo, njeno delovanje v različnih razmerah in združljivost z opremo drugih vojsk.

ocenjevanje poveljstva LBBSk, ki ga je izvedlo Poveljstvo sil SV, poleg tega pa tudi terensko urjenje s taktično vajo motoriziranega voda 10. MOTB iz LBBSk. V prvih dneh vaje so pripadniki poveljstva LBBSk vzpostavili osnovno in zaledno poveljniško mesto, zagotovili razmere za delovanje Taktičnega operativnega centra (TOC) ter končali operativne dokumente za delovanje LBBSk. Motorizirani vod 10. MOTB je nadaljeval urjenje taktičnih postopkov pri spremstvu konvoja, patroljiranju, vzpostavitvi in zavarovanju pristajalnega mesta za helikopter ter iz medicinske evakuacije poškodovanih. Usposabljala se je tudi skupina za odstranjevanje

neeksplozivnih ubojnih sredstev. Pomembno je bilo še usposabljanje dveh pripadnikov 10. MOTB iz navajanja letalskega ognja, urila pa sta se v postopkih navajanja reaktivnih letal in helikopterjev za delovanje na zemeljske cilje. SV je vajo izkoristila tudi za pripravo treh pripadnikov, ki se bodo oktobra za šest mesecev pridružili poveljstvu MLF v operaciji Isafa v Afganistanu na zahodu države, kjer že deluje slovenski kontingent. Vlada je namreč sprejela sklep za napotitev treh pripadnikov, ki bodo delovali v poveljstvu MLF v regionalnem poveljstvu misije Isafa Zahod v Heratu. Poleg tega SV v okviru 14. kontingenta SV v

pripadniki, največ iz LBBSk, dolžnosti v poveljstvu MLF in nacionalnem podpornem elementu (NPE) pa so popolnjevali pripadniki iz drugih enot SV. Pri svojih aktivnostih so uporabljali 44 bojnih, terenskih, tovornih in specializiranih vozil. Slovenski kontingent z LBBSk se je udeležil vaje vzdrževanja in dopolnjevanja dosežene stopnje usposobljenosti ter operativnih zmogljivosti LBBSk za opravljanje nalog v vseh mirovnih operacijah in misijah ter častnikov in podčastnikov v štabnem procesu dela na ravni brigade. Na vaji je potekalo tudi nacionalno

Vojak Uroš Zalar:

V 10. MOTB dve leti delam kot voznik na vozilu valuk. Na vaji smo urili predvsem taktične postopke ob različnih dogodkih, ki se lahko zgodijo na območju operacije, na katerem bomo mogoče delovali. Terenske aktivnosti na vaji so še posebno zanimive, saj sodelujemo s pripadniki tujih vojsk, kar nam bo koristilo, ko bomo morali skupaj opravljati naloge v mirovnih operacijah.

Isafu jeseni začenja samostojno vodenje prve operativne skupine za mentorstvo in povezavo (OMLT) na zahodu države.

Slovenski vojaki dobro opravili naloge

Vajo MLF na Madžarskem so si ogledali tudi načelniki generalštabov

Helikopter Mi-24 hind med odmetavanjem toplotnih vab za zaščito pred izstrelki

slovenske, italijanske, madžarske in hrvaške vojske generalmajor mag. Alojz Šteiner, general Vincenzo Camporini, general László Tömböl ter general Josip Lucić. General Šteiner je povedal, da so pripadniki SV profesionalno opravili svoje delo, so usposobljeni in so

se vključili v scenarij vaje. »Takšne vaje so dobra priložnost za preverjanje usposobljenosti in pravilnosti postopkov,« je še poudaril načelnik GŠSV in dodal, da so v 10. MOTB, ki je jedro LBBSk, vajo koristno izkoristili tudi za preizkus nekaterih novih postopkov, ki so bili letos

vedeni v enoto. Načelniki generalštabov so se strinjali glede nujnosti skupnega urjenja različnih vojsk, ki sodelujejo v okviru zaveznitva v mirovnih operacijah. Kot je povedal general Camporini, si danes ne moremo predstavljati opravljanja takšnih nalog brez pomoči drugih

Fotografija: Marko Pišlar

Fotografija: Marko Pišlar

Evakuacija ponesrečencev s helikopterjem Mi-8

držav. Italija že letos načrtuje povečanje navzočnosti s sedanjih 3300 na skoraj 4000 vojakov v Isafu. Po njegovih besedah bo misija uspešna le, če bodo države zagotovile dovolj inštruktorjev, da bo afganistansko ljudstvo lahko

samo zagotavljalo varnost in suverenost v svoji državi. Poleg tega se na zahodu Afganistana, kjer deluje italijanska vojska, širi območje odgovornosti. Načelnik generalštaba madžarske vojske general Tömböl je poudaril, da so tovrstne vaje pomembne in koristne za vse sodelujoče države, saj pripomorejo k poenotenju delovanja, odpravljanju težav pri razumevanju in k bolj učinkovitemu delovanju v realnih razmerah. Na pomembnost delovanja med državami v okviru MLF je opozoril tudi načelnik generalštaba hrvaške vojske general Lucić, čeprav Hrvaška v MLF še vedno sodeluje kot opazovalka.

razmer, kot so v operaciji Isafa v Afganistanu. Prikazali so postopke ukrepanja in evakuacije ob samomorilskem napadu z evakuacijo ranjencev s helikopterjem ob ognjeni podpori bojnih helikopterjev in letal iz zraka, ob napadu z avtomobilom bombo ter med uporniškimi napadom na konvoj vozil z humanitarno pomočjo. Poveljnik 1. brigade SV polkovnik Dobran Božič je pojasnil, da so to zelo pogosti dogodki, s katerimi se srečujejo v SV in drugih vojskah v tujini, zato je naloga vojske, da jih izurijo do rutinskega obvladovanja zahtevanih postopkov. Kot je še dodal, je glede na različnost metod in postopkov skupna vaja dobra priložnost za izmenjavo znanja ter iskanje najboljših rešitev za skupne cilje, prav tako pa tudi za krepitev prijateljstva in sodelovanja med pripadniki oboroženih sil iz vseh treh držav.

Urjenje po scenariju realnih razmer v Afganistanu

Pripadniki MLF so vajo izvajali po scenariju nekaterih realnih

MLF preparations for Afghanistan

From 20 May to 3 June, the Hungarian Armed Forces training ground Varpalota hosted the Multinational Land Force (MLF) exercise 'Clever Ferret 2010'. Almost three thousand members of Italian, Hungarian and Slovenian armed forces took part in the exercise, whose purpose was to maintain operational capabilities of MLF and prepare MLF Command for participation in the peacekeeping operation ISAF in Afghanistan.

Fotografija: Marko Pišlar

Vojake na Madžarskem obiskal tudi načelnik GŠSV

Vajo Zvita podlasica 2010 si je v ponedeljek, 31. maja, ogledal tudi načelnik GŠSV generalmajor mag. Alojz Šteiner (na fotografiji s poveljnikom 1. brigade SV polkovnikom Dobranom Božičem med pregledom enote). Generalmajor Šteiner se je ob koncu obiska srečal še s pripadniki SV v kampu Ujmajor, v katerem si je ogledal poveljniško mesto MLF in LBBSk ter se seznanil z njenimi nalogami.

VESTI NA KRATKO

Poveljnik 21. kontingenta SV na Kosovu podpolkovnik Ernest Anželj in župan občine Istok Haki Rugova sta 24. maja odprla obnovljeno cesto v vasi Donja Sušica na Kosovu. Rekonstrukcijo 3000 metrov vaške ceste so izvedli pripadniki skupine za civilno-vojaško sodelovanje z inženirskim oddelkom SVNKON 21 Kfor in občina Istok. Dela so obsegala razširitev cestišča, navoz gramoza, ureditev deponije odpadnega gradbenega materiala.

Pripadniki italijanske vojske so 28. maja v okviru prostega časa na vaji večnacionalnih sil kopenske vojske Zvita podlasica 2010 na Madžarskem organizirali kros na deset kilometrov, ki se ga je udeležilo devet pripadnikov lahke bataljonske bojne skupine. Na krosu je 2. mesto osvojil štabni vodnik Milan Setničar, tretji je bil višji vodnik Dominik Šenk, četrty pa desetnik Janko Zajšek. Med ženskami je zmagala nadporočnica Jerneja Tomšič.

Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Slovenska Istra je 28. in 29. maja organiziralo 7. mednarodno tekmovanje v vojaških veščinah, udeležilo pa se ga je 19 tekmovalnih ekip iz Nemčije, Italije, Madžarske, Hrvaške in Slovenije. Na tekmovanju so v osmih disciplinah tekmovali vojaške, policijske, veteranske, častniške in gasilske ekipe ter mešana veteranska ekipa pohodnikov.

UO Kranj je od začetka marca do konca maja v okviru pomladanske seznanitve vojaških obveznikov opravila 23 seznanitev na enajstih lokacijah gorenjskih občin. Seznanitve so bile organizirane v sodelovanju z župani občin. Letošnje sodelovanje enot SV in športne

Spomnili so se svetovnega dneva mirovni misij OZN

Predsednik RS in vrhovni poveljnik SV dr. Danilo Türk je ob 29. maju, svetovnem dnevu pripadnikov mirovni misij OZN in misij, ki potekajo pod njegovim vodstvom, za slovenske udeležence misij pripravil sprejem, ki so se ga udeležili tudi predsednik parlamentarnega odbora za obrambo Jožef Jerovšek, obrambna ministrica dr. Ljubica Jelušič, notranja ministrica Katarina Kresal in državna sekretarka na MZZ Dragoljuba Benčina.

Kot je dejal predsednik dr. Türk, imamo Slovenci bogato zgodovino sodelovanja v mirovni operacijah, pri čemer je danes naše vključevanje v MOM, čeprav gre večinoma za Natove operacije, vedno povezano

z mandatom ZN, s čimer sta zagotovljeni legitimnost in legalnost operacij, v katerih sodelujemo. Glede Afganistana je vrhovni poveljnik SV dejal, da je misija potrebna za zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti ter da naše zavezniške obveznosti jemljemo resno in profesionalno. Opozoril je, da mora biti konec operacije dostojanstven in uspešen. »V tem smislu bodo potrebna nadaljnja dogovarjanja ... in verjamem, da bo naša družba zmogla potrebno modrost in občutek za politično stvarnost ter razumevanje mednarodnopravnih obveznosti in da se bo znala dobro odločati.« Zavzel se je za izpolnjen sistem izražanja priznanj vsem, ki so se posebej izkazali v MOM, ter pohvalil koordinacijo MO,

MNZ in MZZ na področju MOM. Notranja ministrica Katarina Kresal je dejala, da je bilo sodelovanje policije lani usmerjeno predvsem na Zahodni Balkan in Vzhodno Evropo, saj naporitve izvajajo na temelju zunanjepolitične strategije Slovenije. Obrambna ministrica dr. Ljubica Jelušič je dejala, da je MO držalo lansko obljubo in pripravilo Strategijo sodelovanja Slovenije v MOM, letos pa bosta prvič pripravljena poročilo o dosedanjem delovanju v MOM in načrt za sodelovanje v prihodnosti. Poudarila je, da SV sodeluje v dveh operacijah OZN, in sicer v operaciji UNIFIL v Libanonu, kjer je do zdaj delovalo 96 pripadnikov SV, in v operaciji UNTSO na Bližnjem vzhodu, kjer je bilo od oktobra 1998 25 častnikov SV.

Fotografija: Bruno Toič

Slovenija gostila srečanje v okviru pobude SEDM

Od 7. do 9. junija je v organizaciji SV v Ljubljani potekalo srečanje namestnikov načelnikov GŠ držav članic regionalne pobude za sodelovanje obrambnih ministrstev Jugovzhodne Evrope (South Eastern Europe Defense Ministerial - SEDM).

Gre za redno srečanje v okviru pobude, v kateri sodelujejo 14 držav in opazovalki iz Jugovzhodne Evrope ter z Balkana. Srečanja so se udeležili namestniki načelnikov generalštabov oboroženih sil Albanije, Bolgarije, BiH, Hrvaške, Grčije, Italije, Makedonije, Črne gore,

Srbije, Turčije, Ukrajine ter Gruzije, predstavniki Sekretariata SEDM, poveljstva brigade SEEBRIG, Natovega poveljstva iz Neaplja in Brunssuma, Centra za varnostno sodelovanje iz Hrvaške, Centra za mirovne operacije iz Sarajeva in Sveta za regionalno sodelovanje. Udeleženci srečanja so izmenjali mnenja o nadaljnjem sodelovanju in se seznanili z nekaterimi aktivnostmi v okviru pobude SEDM. Predstavljeno je bilo poročilo poveljnika brigade SEEBRIG, ki je nastala v okviru pobude in že delovala v operacijah, tudi v Afganistanu. Udeleženci

so se seznanili tudi z dogajanjem v operacijah, ki jih vodita Natovi poveljstvi v Neaplju in Brunssumu. Nameni pobude SEDM so spodbujanje obrambnega sodelovanja med članicami, krepitev miru, varnosti in stabilnosti, utrjevanje zaupanja med državami v Jugovzhodni Evropi ter podpora držav pri vstopu v evroatlantske integracije. Kot je poudaril gostitelj srečanja namestnik načelnika GŠSV brigadir Branimir Furlan, je srečanje odlična priložnost za izmenjavo mnenj ter seznanitev z aktivnostmi tako v okviru pobude kot tudi nacionalnih sil. **MP**

Načelnik GŠSV obiskal Center za bojno usposabljanje in 18. BJRKBO

Načelnik GŠSV general mag. Alojz Šteiner je 4. junija v Vojašnici barona Andreja Čehovina v Postojni obiskal Center za bojno usposabljanje, kjer so mu predstavili temeljne zmogljivosti centra in naloge ter ga seznanili z aktivnostmi glede razvoja enote. Nato si je načelnik GŠSV na osrednjem vadišču SV Poček ogledal terensko usposabljanje 18.

BJRKBO, ki je potekalo v okviru nacionalnih priprav slovenskega kontingenta za delovanje v NRF 16. Poleg pripadnikov kranjskega bataljona so na usposabljanju sodelovali pripadniki Poveljstva sil, 670. poveljniško-logističnega bataljona, 157. logističnega bataljona, 11. bataljona za zveze in vojaške zdravstvene enote. Generalu mag.

Šteinerju so predstavili aktivnosti in cilje, ki jih morajo doseči udeleženci usposabljanja, in sicer preverjanje modulov za delovanje v 18. BJRKBO, vzpostavitev strukture C2 za večnacionalni BJRKBO, preizkus logističnih zmogljivosti 18. BJRKBO z moduli in izvedbo konsolidacije 18. BJRKBO ter integracijo modulov.

Na slovenskem nebu vaja elektronskega motenja

V slovenskem zračnem prostoru je prvi teden junija potekala največja letošnja vaja elektronskega bojevanja na območju odgovornosti Združenega centra za zračne operacije iz Italije, ki je bil organizator in vodja vaje.

Na vaji so urili poveljstva, enote letalstva in ZO SV ter letalstvo madžarske vojske, vključene v Natov integrirani sistem ZO. Sodelujoči

Fotografija: 16. BNZP

SV dobila novo generacijo izvidnikov

S terenskim usposabljanjem na osrednjem vadišču SV Poček se je 4. junija končalo trimesečno usposabljanje za VED izvidnik, udeležili pa so se ga pripadniki 1. BRVS. Usposabljanje je potekalo od 15. marca do 4. junija in ga je vodilo devet inštruktorjev, ki so kandidate seznanjali s temami iz preživetja v naravi, iz vojaške topografije, zvez, sanitete in osnov gorništv. Pri specialističnem predmetnem področju so obravnavali teme o delovanju izvidniških enot, taktičnih postopkih in nalogah posameznika v izvidniškem oddelku, o maskiranju, gibanju in premikanju, odzivu na stik s sovražnikom ter o izvidovanju in opazovanju. Usposabljanja so potekala v gorskem svetu, na morju, v kočevskih gozdovih in na vadiščih SV.

so vadili delovanje v pogojih elektronskega motenja radarjev, komunikacijskih sredstev ter sistema poveljevanja in kontrole ter zmanjšanje njihovega vpliva. Nosilec aktivnosti v Sloveniji je bil 16. BNZP s Centrom za nadzor in kontrolo zračnega prostora, na vaji pa so sodelovali tudi tri letala pilatus PC-9M, radarji dolgega in

kratkega dosega, sistem ZO roland, enota za elektronsko bojevanje in usmerjevalci podpore iz zraka iz enote za specialno delovanje. Zračno podporo kopenski vojski je zagotavljala letalska enota z lovsko eskadriljo iz Madžarske s štirimi letali JAS-39 gripen in letaloma falcon DA-20, ki sta izvajala elektronsko motenje.

V Bruslju tečaj o skupni varnostni in obrambni politiki

Direktorat za obrambno politiko MO in PDRIU sta skupaj z Evropsko varnostno in obrambno akademijo v Bruslju prvi teden junija organizirala seznanitveni tečaj o skupni varnostni in obrambni politiki. Tečaja se je udeležilo 70 udeležencev iz držav članic EU, institucij EU, držav kandidatk in tretjih držav.

Udeleženci tečaja so se seznanili z osnovami delovanja EU na področju skupne varnostne in obrambne politike (SVOP), z institucijami EU in njihovo vlogo na področju SVOP, s kriznim upravljanjem EU ter sodelovanjem EU z Natom, OZN in OVSE. Pogovarjali so se tudi o vlogi EU na Zahodnem Balkanu.

VESTI NA KRATKO

enote SV je bilo zelo uspešno ter vsebinsko bogato. Do konca leta bo na Gorenjskem na seznanitev skupaj vabljenih 1117 vojaških obveznikov, dosedanji odziv pa je bil dober.

Pripadniki 74. MOTB so od 1. do 15. junija na skupnem usposabljanju z ameriški in romunskimi enotami na vadišču JRMC v Nemčiji, kjer se pripravljajo za delovanje v silah Isaf. Gre za usposabljanje posameznikov in voznikov ter kolektivno usposabljanje, v okviru katerega bodo pripadniki pridobili tudi licence za upravljanje vozila LKOV M 1151. Urjenje, na katerem je 127 pripadnikov SV, se bo končalo s taktično vajo.

Pripadniki 17. BVP so imeli 3. junija usposabljanje s področja protibombne zaščite, ki ga je bataljon organiziral z Uradom za varnost in zaščito GPU ter s specialno enoto Policije na vojaškem poligonu Poček. V teoretičnem delu so udeleženci spoznali eksplozivna in vžigalna sredstva, učink različnih orožij in kalibrov na zaščitna sredstva, opremo in način izvedbe protibombnega pregleda. V praktičnem delu so jih seznanili z učinki improviziranih eksplozivnih sredstev na osebna vozila. Na usposabljanju je sodelovalo več kot 300 udeležencev policije in SV ter strokovna javnost.

Prvi teden junija je v italijanskem Neaplju potekala vaja Združenega poveljstva držav v rotaciji NRF 16 Noble Jewel 10. Slovenija kot vodilna država v NRF 16 leta 2011 zagotavlja bataljon za JRKBO, katerega jedro bo 18. BJRKBO, zato so na vaji sodelovali štirje pripadniki kranjskega bataljona z nalogo reševanja ukazov, priprave analiz JRKBO, svetovanja nadrejenemu poveljstvu in priprave dnevnih poročil.

Podelili najvišja priznanja MO

V prostorih MO je 26. maja potekala slovesna podelitev najvišjih priznanj ministrstva zaposlenim v upravnem delu, pripadnikom Slovenske vojske in zunanjim sodelavcem.

Priznanja so prejeli za uspešno, prizadevno in strokovno delo, s katerim so pomembno prispevali k realizaciji zastavljenih ciljev ministrstva. Ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič se je dobitnikom priznanj zahvalila za njihova prizadevanja. Medaljo za hrabrost je prejel Jernej Ržen, zlato medaljo

SV Elvira Košir, Borivoj Kovačič in Nada Podbršček, bronasto medaljo za znanstvenoraziskovalne

dosežke Fridolin Kavčič in Iztok Stegel, malo sabljo MO Stanislav Praprotnik, listino za sodelovanje

pa Društvo Slovenija-Rusija, Center za forenzične preiskave MNZ ter Slovenska filharmonija.

Motoristična vožnja v spomin na vojne veterane 1990-1991

Zveza MORiS, združenje društev in klubov, ki ohranja spomin na osamosvajanje in specialno brigado MORiS, je v sodelovanju s Slovensko vojsko in Policijo maja pripravila prvo vožnjo z motorji po poteh spomina na vojne veterane 1990-1991. Prireditve se je udeležilo trideset motoristov, predvsem iz SV. Iz ljubljanske Vojašnice Franca Rozmana Staneta so odšli v Kočevsko Reko in prek Iga nazaj v Ljubljano. Na krajši slovesnosti v Kočevski Reki sta motorje blagoslovila vojaški vikar monsinjor Jože Plut in kočevskoreški župnik Jože Milčinič, predsednik zveze

Zvonko Žagar pa je udeležence spomnil na dogodke pred dvema desetletjema. Slovesnost so v prostorih nekdanjega učnega centra TO na Igu pripravili tudi nekdanji naborniki iz veteranskega društva Medvednjak 91.

24. junija bodo organizatorji ob 19. obletnici bojev za Slovenijo organizirali še drugo vožnjo, ki bo tokrat iz Vojašnice Franca Rozmana Staneta vodila na prizorišče spopadov pri Medvedjeku, nato pa skozi Novo mesto in Kočevsko Reko proti Ljubljani. Prijave zbira generalni sekretar zveze Peter Vaš na telefonski številki 040/847 030. Vljudno vabljeni.

Vlada RS pomagala Madžarski ob poplavah

Madžarsko je v drugi polovici maja prizadelo hudo deževje, zaradi česar je bila poplavljena tretjina države, zato je Madžarska 25. maja prek Centra za spremljanje in obveščanje EU zaprosila za pomoč v obliki vreč za pesek za utrditev protipoplavnih nasipov. Vlada RS je Madžarski na podlagi dvostranskega sporazuma, ki med drugim

določa, da si državi ob večji nesrečah vzajemno pomagata, in skladno s sklepom za izvajanje zaščite, reševanja in pomoči ob katastrofalnih poplavah namenila pomoč v obliki 50.000 vreč. Na poziv so se odzvale tudi številne druge države članice EU. Vreče iz Slovenije v vrednosti 50.000 evrov je zagotovila Uprava RS za zaščito in reševanje.

Iz Vipave že 28. generacija prostovoljcev

V Centru za usposabljanje Vipava je bila 2. junija slovesnost ob koncu služenja 28. generacije vojakov prostovoljcev. V generaciji je bilo 35 kandidatov, prostovoljno služenje pa je uspešno končalo 28 vojakov in vojakinja. Generacija je služenje začela 15. februarja v samostojnem vođu vojakov prostovoljcev v Vojašnici Novo mesto, vzporedno s prostovoljnim služenjem pa so se usposabljanja udeležili tudi trije kandidati za poklicnega vojaka. Vseh 29 prostovoljcev, ki je

usposabljanje uspešno končalo, je v vipavskem centru slovesno priseglo 2. junija. Maja Mesarič s Ptuja je ob tem dejala, da se je za prostovoljno služenje vojaškega roka odločila, ker jo vojaški poklic veseli zaradi dinamike dela: »Nisem vedela, kaj me čaka, vendar sem zelo uživala in bi se po končanem prostovoljnem služenju rada zaposlila v SV.« Od uvedbe prostovoljnega služenja leta 2004 do danes je bilo na prostovoljno služenje napotenih že 1529 kandidatov, od tega 187 kandidatk.

S koncertom Orkestra SV počastili obletnico ustanovitve MSNZ

V Slovenski filharmoniji je bil 27. maja koncert Orkestra SV ob 20. obletnici ustanovitve MSNZ in dnevu Slovenske vojske.

Člani orkestra so pod taktirko Andreje Šolar z vokalnima solistoma Urško Žižek in Jožetom Vidicem ter Slovenskim komornim zborom pod vodstvom Martine Batič in Mladinskim pevskim

zborom RTV Slovenija pod vodstvom Tomaža Pirnata izvedli Mašo skladatelja Davida Maslanke. V tem glasbenem delu se prepletajo obligatorni deli latinske maše in pesnitve, posvečene »sveti materi«, ameriškega pesnika Richarda Bealeja. Skladatelj Maslanke, ki se je udeležil koncerta, se je nastopajočim zahvalil za odlično izvedbo njegovega dela.

INTENZIVNE PRIPRAVE ZA PREVZEM OMLT

Besedilo: Marko Pišlar
Fotografiji: SVNKON 14 Isaf

Streško usposabljanje pripadnikov OMLT

102 pripadnika 14. kontingenta SV (SVNKON 14 Isaf) v mirovni operaciji Isafa, ki bo jeseni za šest mesecev prvič prevzel samostojno vodenje svoje operativne skupine za mentorstvo in povezavo (OMLT), sta 3. maja začela drugo fazo usposabljanja, ki bo obsegala predvsem kolektivna usposabljanja v domovini in tujini ter integracijo 12 pripadnikov ameriške vojske, ki bodo dopolnjevali mentoriranje nekaterih dolžnosti v poveljstvu in eni izmed petih čet afganistanskega bataljona. SVNKON 14 Isaf bo v drugi polovici oktobra pred samostojnim prevzemom naloge na zahodu Afganistana opravil še dodatno usposabljanje na območju odgovornosti, ocenilo pa ga bo poveljstvo Isafa.

V kontingentu skupaj z Američani

Skladno z novimi nalogami in spremenjenim načinom delovanja v operaciji Isafa v Afganistanu, ki jih opredeljuje sklep vlade, je SV v začetku leta oblikovala SVNKON 14 Isaf, v katerem sta 102 pripadnika,

od tega 90 pripadnikov SV, ki prihajajo iz različnih poveljstev in enot SV, ter 12 pripadnikov nacionalne garde Kolorada iz ZDA. V kontingentu bodo poleg OMLT še pripadniki, ki bodo opravljali štabne dolžnosti v poveljstvu Isafa v Kabulu in regionalnem poveljstvu

Zahod (RC-W) v Heratu, ter pripadniki, ki že sodelujejo pri mentoriranju bataljona za bojno podporo afganistanske vojske, pri čemer se bo njihovo število zmanjšalo z deset na pet pripadnikov. Prav tako bo v sestavi kontingenta enota za bojno podporo, ki jo sestavlja motorizirani vod 74. MOTB z vozili SKOV 8 x 8 svarun. V Afganistanu bosta delovala tudi nacionalni podporni element (NPE), ki bo skrbel za logistično povezavo med Afganistanom in Slovenijo, ter enota za podporo, v kateri bodo vozniki, vezisti, informatiki, vojaški policisti, navajalci letalskega ognja, specialisti za boj proti improviziranim eksplozivnim sredstvom, zdravnik ter drugo medicinsko osebje. Jedro SVNKON 14 Isaf bo OMLT pehotnega bataljona, v katerem bo delovalo 21 inštruktorjev slovenske in ameriške vojske.

Poveljnik OMLT podpolkovnik Marjan Sirk je poudaril, da bo OMLT sestavljen iz častnikov in podčastnikov slovenske ter ameriške vojske, ki bodo mentorirali pripadnike afganistanskega pehotnega bataljona oziroma kandaka na določenih ključnih dolžnostih, in sicer na dolžnosti poveljnika bataljona, namestnika, nekaterih ključnih dolžnosti v štabnih sektorjih bataljona ter enotovnih podčastnikov na bataljonski, četni in vodni ravni. »Naš cilj je usposobiti in pripraviti pripadnike ter enote afganistanske vojske do stopnje, na kateri bi bili sposobni samostojno opravljati svoje naloge,« je še razložil podpolkovnik Sirk in dodal, da bodo pripadniki OMLT z mentoriranci v vseh fazah usposabljanja ter delovanja. Vsi inštruktorji iz Slovenije in ZDA na teh dolžnostih v slovenski in

ameriški vojski že delajo ter imajo opravljena zahtevana izobraževanja ter izkušnje z usposabljanji.

Poudarek na individualnih veščinah in kohezivnosti kolektiva

Glede na zahtevnost novih nalog je SVNKON 14 Isaf med 19. februarjem in 23. marcem izvedel prvo fazo usposabljanj, ki je v devetih tednih vključevala 153 ur usposabljanj. Njen namen je bil usposobiti pripadnike kontingenta iz individualnih veščin, pri čemer je bil poudarek na obnavljanju znanja o osebni in skupinski oborožitvi s streljanji, o prvi pomoči, pravu o oboroženih spopadih, seznanjanju s kulturo, jezikom in območjem delovanja ter

o preživetju na bojišču, obnavljali pa so tudi znanje s področja boja proti improviziranim eksplozivnim sredstvom. Poleg tega je potekalo pridobivanje voznških izpitov kategorije C in E, licenc za vožnjo vozil HMMWV, LKOV 6 x 6 valuk in SKOV 8 x 8 svarun, licenc za vzdrževalce omenjenih tipov vozil, licenc ADR, licenc za informatiko in telekomunikacije ter namerilce na skupinskih orožjih. Posamezniki so se v Sloveniji in tujini udeleževali usposabljanj, ki so nujna za opravljanje konkretnih dolžnosti in obvezna za vse zavezniške mentorske skupine do ravni bataljona, s čimer se zagotavlja enotnost njihovega delovanja pri mentoriranju pripadnikov afganistanske vojske.

»Velik poudarek smo namenili oblikovanju kohezivnega kolektiva in dopolnjevanju psihofizičnih zmogljivosti, kar sta pomembna dejavnika zagotavljanja kakovosti dela ter predvsem varnosti pripadnikov na misiji,« je poudaril poveljnik SVNKON 14 Isaf polkovnik Vojteh Mihevc in dodal, da so veliko časa namenili usposabljanju za uporabo različnih vrst starega ruskega in ameriškega orožja, ki ga uporabljajo v afganistanski vojski, pri čemer pa jim bodo lahko v veliko pomoč tudi ameriški vojaki, ki bodo delovali v kontingentu. 15 ključnih pripadnikov slovenskega kontingenta je sodelovalo na 40-urnem jezikovnem tečaju uradnega jezika v Afganistanu darija, pri

Podpolkovnik Marjan Sirk, poveljnik OMLT: Naš cilj je usposobiti in pripraviti pripadnike

ter enote afganistanske vojske do stopnje, na kateri bi bili sposobni samostojno opravljati svoje naloge. Pripadniki OMLT bomo z mentoriranci v vseh fazah usposabljanja in delovanja.

čemer so polovico jezikovnega usposabljanja že opravili, druga polovica pa jih čaka še septembra. Vsa usposabljanja v prvi fazi so večinoma potekala na enotni lokaciji vojašnice v Novem mestu, kjer so

Urjenje enote za bojno podporo z vozili SKOV 8 x 8 svarun na Počku

zagotovljene kakovostne namestitvene in delovne razmere za usposabljanje in spoznavanje pripadnikov kontingenta, kar je omogočilo hitreše povezovanje v kolektiv in vzpostavitev homogenosti.

Julija integracija ameriških vojakov v kontingent

Pripadniki SVNKON 14 Isaf so 3. maja začeli drugo fazo usposabljanja, ki bo trajala do 14. avgusta. Medtem bodo potekala enotovna usposabljanja v domovini in tujini. Pripadniki se bodo usposabljali o pravih delovanju, ženevskih konvencijah, haaškem pravu in drugih pravnih vidikih dela v mednarodnih operacijah ter misijah, prav tako bodo potekala usposabljanje

Kondicijski pohodi pripadnikov OMLT v gore

Polkovnik Vojteh Mihevc, poveljnik SVNKON 14 Isaf:

Velik poudarek smo namenili oblikovanju kohezivnega kolektiva in dopolnjevanju psihofizičnih zmogljivosti, kar sta pomembna dejavnika zagotavljanja kakovosti dela ter predvsem varnosti pripadnikov na misiji, prav tako pa tudi na usposabljanju za uporabo različnih vrst starega ruskega in ameriškega orožja, ki ga uporabljajo v afganistanski vojski, pri čemer nam bodo lahko v veliko pomoč ameriški vojak, ki bodo delovali v kontingentu.

mentorjev OMLT o vojaškem odločanju in pravih štabnega dela v angleškem jeziku v ZDA, strelska kondiciranja z avtomatsko puško, pištolo in skupinsko oborožitvijo ter urjenja taktičnih postopkov na terenu tako OMLT kot enote za bojno podporo iz 74. MOTB. 19. julija bo v Slovenijo prišlo 12 pripadnikov nacionalne garde Kolorada, ki se bodo do 26. julija integrirali v delovanje slovenskega kontingenta, prav tako bo potekal sprejem enote za bojno podporo

in nadaljevalo se bo skupno usposabljanje kontingenta. Od 26. do 30. julija bo v Sloveniji ob strokovni podpori Centra za bojno usposabljanje (CBU) potekalo nacionalno preverjanje. V okviru tretje faze bo 14. avgusta večji del kontingenta odšel v Združeni vojaški center za preverjanje pripravljenosti (JMRC) v Hohenfels v Nemčijo, nato pa bodo do odhoda na misijo v Afganistan, kar je predvideno sredi oktobra, izvajali še dodatna usposabljanja in priprave enote na premik na območje operacije. Pred samostojnim prevzemom nalog 1. novembra bodo morali pripadniki opraviti še zadnjo, četrto fazo usposabljanja na območju odgovornosti, tako imenovani In Theater Training, ki

bo vključeval preverjanje usposobljenosti in opremljenosti kontingenta, kar bo opravilo poveljstvo Isafa. Pripadniki SVNKON 14 Isaf bodo v Afganistanu opremljeni z osebno opremo in oborožitvijo, avtomatsko puško F 2000 S ter pištolo, nekateri specialisti pa z orožji z večjo ognjeno močjo, ki so v uporabi v SV. Pri opravljanju nalog na terenu bodo uporabljali vozila 4 x 4 HMMWV, LKOV 6 x 6 valuk in prvič SKOV 8 x 8 svarun, ki bodo opremljena z motilci radijskih signalov, kar jim bo med opravljanjem zahtevnih nalog na terenu zagotavljalo dodatno stopnjo zaščite in varnosti pred improviziranimi eksplozivnimi sredstvi, ki so najpogostejši način napadov v Afganistanu.

Intensive preparations for the work in OMLT

102 members of the 14th ISAF Contingent of the Slovenian Armed Forces which in autumn this year will take over the Operational Mentor and Liaison Team (OMLT) on 3 May started the second phase of training which includes mainly collective trainings at home and abroad, as well as the integration of 12 members of the U.S. Army who will perform mentoring duties in the Command and in one of the five companies of the Afghan Battalion. Before taking over duties in the West of Afghanistan in the second half of October, the 14th ISAF Contingent of the Slovenian Armed Forces will carry out additional training in the area of responsibility where it will be assessed by ISAF Command.

SLOVENSKA VOJSKA GOSTILA VOJAŠKE GORNIKE Z VSEGA SVETA

Slovenska vojska je v sodelovanju z Združenjem vojaških gornikov Slovenije prvi teden junija gostila 44. srečanje Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol (International Association of Military Mountain Schools – IAMMS) in XXV. kongres Mednarodne federacije vojaških gornikov (International Federation of Mountain Soldiers – IFMS). Tokratno srečanje vojaških gornikov obeh organizacij je prvič potekalo hkrati, kar je posebej pomembno za izmenjavo izkušenj iz bojevanja v gorskem svetu.

Besedilo: **Nataša Oblak**, **Meta Grmek**
Fotografije: **Bruno Toič**

Mednarodno združenje vojaških gorskih šol, ki je bilo leta 1996 ustanovljeno v Chamonixu, združuje vojaške gorske šole desetih držav, in sicer Avstrije, Belgije, Francije, Italije, Nemčije, Romunije, Slovenije, Španije, Švice in ZDA, status države opazovalke pa imajo Argentina, Črna gora, Nizozemska, Švedska in Velika Britanija. Člani združenja se sestajajo enkrat na leto, cilja pa sta izmenjava izkušenj in dopolnitev gorniških tehnik, ki jih uporabljajo pripadniki vojaških gorskih šol. Pomemben člen vsakoletnih srečanj IAMMS je mednarodna tehnična komisija, v kateri so strokovnjaki držav članic in ki vsako leto obravnava določeno tematiko s področja gorniške tehnike ter bojevanja v gorah.

Mednarodna federacija vojaških gornikov, ustanovljena na pobudo veteranov ameriške 10. gorske divizije, članov Združenja 10. gorske divizije in veteranov nemških

enot gorskih lovcev ter članov Združenja soborcev v gorskih enotah leta 1985 na Bavarskem, danes združuje devet držav, in sicer Avstrijo, Francijo, Italijo, Nemčijo, Poljsko, Švico, Španijo in ZDA ter Slovenijo kot najmlajšo članico. Temeljni cilj federacije so skupna prizadevanja za mir in spoštovanje človekovih pravic med nekdanjimi ter aktivnimi pripadniki vojaških gorskih enot, člani nacionalnih organizacij vojaških gornikov držav svobodnega sveta. Mednarodno federacijo vodi predsedstvo, sestavljeno iz predsednikov oziroma generalnih sekretarjev nacionalnih organizacij, pri čemer delovanje IFMS trenutno usklajuje generalni sekretar brigadir mag. Bojan Pograjc, sicer poveljnik PDRIU. Tokratnega prvega skupnega srečanja obeh organizacij se je udeležilo več kot 100 udeležencev

Podpolkovnik Jean Marc Perreaut, poveljnik francoske gorske šole EMHM:

Zelo smo uživali, posebej na zelo zanimivi vaji. SV je sodobna in dobro opremljena vojska. Kot razumem, nimate veliko takšnih usposabljanj, vendar ste tu pokazali visoko usposobljenost. V kratkem času in na majhnem prostoru ste pokazali glavne aktivnosti reševanja ponesrečenih pilotov na tleh ter v gorah. Hkrati sta potekala kongres in okrogla miza, katere poudarka sta bila na gorskem bojevanju ter izkušnjah iz Afganistana. V vseh sodelujočih državah se soočajo s takšnimi razmerami delovanja, zato so tokratne izkušnje za vse zelo pomembne. Pomembno je tudi, da spoznavamo različne taktike bojevanja, saj se tako lažje borimo z ramo ob rami in med nami se krepi zaupanje.

iz 16 držav. Gostitelj obeh kongresov, poveljnik PDRIU in generalni sekretar Mednarodnega združenja vojaških gornikov, brigadir mag. Bojan Pograjc je na odprtju poudaril vlogo gora za človeka ter bogato slovensko gorniško tradicijo. Alpski svet smo v Sloveniji začeli raziskovati po letu 1750, prvo gorniško

organizacijo smo dobili leta 1893 in gorsko reševalno službo leta 1912, obenem pa slovenski alpinisti sodelujejo pri osvajanju številnih najtežjih sten in smeri. Na področju gorskega bojevanja nas je po besedah brigadirja Pograjca zaznamovala predvsem soška fronta, umirjenemu razvoju slovenskega vojaškega gorništvu po letu 1945 pa je v Slovenski vojski sledil njegov razcvet. Na to je opozorila tudi slavnostna govornica, ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič, ki je poudarila, da je bila Gorska šola SV sprejeta v Center odličnosti za gorsko bojevanje (Nato COEMW), ki naj bi v celoti zaživel do leta 2015. Ministrica je izpostavila pomen vojaškega gorništvu pri opravljanju nalog v mednarodnih operacijah in misijah, opozorila pa je tudi, da sta gorništvu in ljubezen do gora globoko ukoreninjena v slovensko zgodovinsko tradicijo in našo domoljubno zavest.

S hkratnima kongresoma prenašajo znanje med generacijami

Pomen izvedbe obeh kongresov hkrati so poudarili člani obeh organizacij in tudi vodja v organizacijskem odboru za IFMS ter predsednik Združenja vojaških gornikov Slovenije brigadir v pokoju Janez Kavar, ki je dejal, da jim je tako uspelo okrepite

sodelovanje med aktivnimi in nekdanjimi vojaki gorniki. »Tako lahko uspešno izmenjamo vojaške izkušnje in prenašamo znanje med generacijami, pri čemer imajo mladi drugačne izkušnje, predvsem iz mirovnih operacij na različnih

Polkovnik Marco Mosso, Center za gorsko usposabljanje iz Aoste:

Moja enota je odgovorna za gorsko usposabljanje, torej za gorništvu, reševanje, izvidovanje in šport v italijanski vojski. Vaja je bila zelo dobra in poučna, saj tudi nas kot alpsko deželo zanima, kako izvajate vaje v gorah. Na vaji je šlo za prepletanje reševanja s helikopterjem in delovanja enote za reševanje. Mislim, da je bila vaja izvrstna in sem v njej zelo užival. Dogajanje v tem tednu je bilo za nas zelo zanimivo, saj pri izvajanju gorskih usposabljanj sodelujemo s številnimi pripadniki iz tujih vojaških gorskih šol. Poleg teoretičnega znanja smo tu dobili tudi praktično in mislim, da je za gornike prenos znanja ter izkušnje posebej pomemben. Trenutno sodelujemo v Afganistanu in take vaje nam pri bojevanju v goratih predelih Afganistana zelo pomagajo.

koncih sveta. To je pomembno za vojake, ki bodo v prihodnje služili v mirovnih operacijah, nam pa je tovrstno sodelovanje v čast, prav tako je prenos izkušenj eden izmed temeljev delovanja Združenja vojaških gornikov Slovenije.« Tako so na obeh kongresih, kot je že ob odprtju napovedal generalni sekretar IAMMS polkovnik Franz Nager, izmenjali izkušnje s področij bojevanja in preživetja v gorah glede usposabljanja, metodologije, tehnik in opreme, poseben poudarek pa je bil tudi letos na bojevanju v gorskem svetu, pri čemer so udeleženci na posebni okrogli mizi izmenjali pridobljene izkušnje, ki so jih dobili med delovanjem v tujini. Teme okrogle mize so določili že na lanskem kongresu, pri čemer je bila osrednja tema gorsko bojevanje, ki je glede na sedanje varnostne razmere in vojaške operacije zelo aktualna. Kljub sodobni tehnologiji, opremljenosti in oborožitvenim sistemom so gore skupaj z vremenom za vsako vojsko poseben izziv, zato je, kot je dejal major Miha Kuhar, vodja okrogle mize, »pomen tovrstnih usposabljanj izmenjava izkušenj ter pravočasno odzivanje na dogodke v MOM«. Največja vojaška operacija držav članic Nata in partnerskih držav poteka v goratem Afganistanu, zato so bile v štirih predstavitev, med njimi tudi slovenski, predstavljene

izkušnje iz operacij s tega območja. Major Miha Kuhar je predstavil operacijo slovenskega kontingenta, ki jo je izvajal septembra lani na goratem območju Afganistana. Poleg Slovenije so na okrogli mizi sodelovale druge članice mednarodnega združenja vojaških šol, in sicer Avstrija, Nemčija, Francija, ZDA, Italija, Belgija ter Švica. Ob koncu okrogle mize so se udeleženci strinjali, da so v vseh operacijah ključnega pomena fizična pripravljenost vojakov ter dobro načrtovanje, vodenje operacij ter izvajanje taktike bojnega delovanja poveljnikov na ravni čete in navzdol. »Seveda brez specialističnega znanja pripadnikov v operacijah ne gre«, je končal major Kuhar. Ob koncu 44. srečanja Mednarodnega združenja vojaških gorskih šol in XXV. kongresa Mednarodne federacije vojaških gornikov so 3. junija v Karavankah, natančneje na Zelenici nad Ljubeljem, izvedli prikazno vajo Gorske šole SV. Na njej so inštruktorji Gorske šole SV, izvidniški

oddelek in oddelek markirantov 132. gorskega bataljona ter pripadniki 15. helikopterskega in 14. inženirskega bataljona prikazali usposobljenost pripadnikov SV v gorskem bojevanju ter posameznih elementih CSAR (Combat search and rescue).

Strmoglavljeni helikopter na sovražnem območju

Scenarij vaje je predvideval, da je v Karavankah strmoglavil helikopter s pripadniki SV. V poveljniškem centru so prejeli klic v sili in aktivirali helikoptersko skupino z reševalci in pregledali razpored enot, ki so morda ostale na nasprotnikovem območju. Izkazalo se je, da je bil na območju izvidniški oddelek 8. gorskega bataljona, ki je imel nalogo odkriti nasprotnikove enote. Izvidniški oddelek je po dopolnilnem povelju iskal ponesrečeni helikopter in posadko. V bazi Škorpiljon so potekale priprave helikopterske reševalne desantne skupine z dodatnim bojnim helikopterjem, ki je takoj, ko je

izvidniški oddelek odkril ponesrečeni helikopter in posadko, začel reševanje. Pilot strmoglavljenega helikopterja je ostal v steni brez poškodb, druga pilota sta bila na tleh, eden izmed njiju s težjimi poškodbami. Helikopterska reševalna skupina je s pomočjo vitla pilota v gorah rešila, nato je med reševanjem poškodovanega pilota potekalo zavarovanje bojnega območja.

šole SV, za katerega računamo, da bo zaživel skladno z načrti.« Poveljnik Gorske šole SV podpolkovnik Boštjan Blaznik je dejal, da je vaja pokazala pričakovano usposobljenost pripadnikov gorske enote, ki se na vajo niso posebej pripravljali. Na pomen usposabljanja vojaških gornikov so znova opozorili na kongresu in okrogli mizi. Posebej dragocen je, kot je dejal

Podpisali listino za nadaljnjo krepitev sodelovanja

V Festivalni dvorani na Bledu so 2. junija odprli razstavo ob 25. obletnici delovanja IFMS. Hkrati so podpisali listino, s katero so se predsedniki nacionalnih organizacij IFMS zavezali k nadaljnji krepitvi sodelovanja med državami, ki jih združuje ta organizacija.

Razstavo ob jubilejni obletnici delovanja Mednarodne federacije vojaških gornikov je pripravil Muzej SV v okviru 25. kongresa federacije skupaj z Združenjem vojaških gornikov Slovenije. Z njo so želeli prikazati pobude, dogodke in aktivnosti, ki so vodili do ustanovitve IFMS. Poleg tega so v sliki in besedi prikazani vsi dosednji kongresi ter generalni sekretarji, ki so vodili IFMS do danes.

V okviru srečanja IFMS je ob spomeniku v delovnem koncentracijskem taborišču na Ljubelju potekala posebna slovesnost.

Takrat je nasprotnikov ostrostrelec odprl ogenj, s katerim je huje ranil vojaka iz desantne reševalne skupine. Helikopter je začel reševati desantno skupino, izvidniški oddelek in drugi helikopter pa sta iskala ter locirala nasprotnika. Z glasno eksplozijo in uničenjem sovražnika se je končala vaja, ki je temeljila na taktičnih elementih, kot so izvidovanje, zavarovanje območja, reševanje ponesrečenih pilotov ter lociranje in uničenje nasprotnika. Poveljnik sil SV generalmajor Alan Geder je izrazil zadovoljstvo nad odlično pripravljeno in izvedeno vajo: »S to vajo smo mednarodni gorski vojaški javnosti pokazali, kaj je SV sposobna narediti na tem področju. To je še en korak k mednarodnemu centru odličnosti Gorske

brigadir Kavar, prenos izkušenj aktivnih in tudi upokojenih vojaških gornikov na vojake, ki delujejo v mednarodnih operacijah in misijah v BiH, na Kosovu, v Afganistanu, Libanonu ali na Golanskem višavju. Na slovesnosti ob koncu obeh kongresov je načelnik GŠSV generalmajor Alojz Šteiner poudaril pomen gorskega bojevanja v MOM. Kot je dejal, »bodo znanje in večina vojaškega gorništvva v prihodnosti eden izmed temeljev za uspešno, varno ter kakovostno opravljanje nalog v MOM, predvsem v tistih, v katerih je treba delovati na gorskem, težko prehodnem terenu. Prepričan sem, da bodo izkušnje iz preteklosti in aktualno znanje temelj novim rešitvam na področju gorskega bojevanja«.

The Slovenian Armed Forces hosted mountain soldiers from all over the world

In cooperation with the Association of Mountain Soldiers of Slovenia, the Slovenian Armed Forces in the first week of June hosted the 44th meeting of the International Association of Military Mountain Schools and the 25th Congress of the International Federation of Mountain Soldiers. The meeting of mountain soldiers from both organizations for the first time took place at the same time. This year it was held in Bled and Poljče and was focused on the exchange of experience in the area of mountain warfare.

ŠTUDIJ KONČUJE DRUGA GENERACIJA VOJAŠKEGA MODULA

V petek, 28. maja, je 18 študentk in študentov 4. letnika FDV, študijske smeri obramboslovje vojaški modul, v Centru za usposabljanje (CU) v Vipavi končalo četrto in hkrati zadnjo štiritedensko vojaško prakso. Z vsakoletno prakso študentje že med študijem pridobivajo ustrezno vojaško znanje in veščine za poznejše delo v SV ter spoznavajo prednosti in obremenitve vojaškega poklica.

Besedilo: **Marko Pišlar**
Fotografije: **Bruno Toič**

Vsako leto na obvezno prakso študentje pripadajo drugi generaciji obramboslovcev, ki bo v tem študijskem letu končala študij obramboslovja po vojaškem modulu, ki poteka od študijskega leta 2005/2006 na FDV. V prvem letniku študija začnejo vsi študentje obramboslovja z enotnim programom, ob koncu prvega letnika pa se študentje, ki se želijo vključiti v vojaški modul, lahko udeležijo prve vojaške prakse. Po končani praksi se v drugem letniku lahko odločijo za splošni ali vojaški modul študija obramboslovja. Študijska programa se začneta vsebinsko razlikovati, pri čemer se obseg vojaških vsebin na vojaškem modulu vsako leto povečuje. Vsebine vojaškega modula so bolj posebne, saj so dodani vojaškostrokovni predmeti, ki se navezujejo na vojsko, njeno delovanje in naloge. Vojaška praksa, ki jo morajo študentje opraviti v vsakem letniku kot obvezen študijski predmet, navadno poteka od tri do štiri tedne junija v

organizaciji CU v Vojašnici Vipava, v kateri študentje tudi bivajo, in na vadišču Mlake pri Vipavi, kjer urijo individualne ter kolektivne veščine na terenu. Usposabljanje med prakso poteka vsak dan med tednom od 8. do 16. ure, potem pa študentje izkoristijo čas za individualno delo, utrjevanje znanja ter sprostitvev in počitek, pri čemer je prvi konec tedna deloven.

Rok Kragelj:

Študij obramboslovja po vojaškem modulu je zanimiv, saj s praksami dopolnjujemo teoretično znanje, ki nam bo pomagalo pri poznejši karieri v SV, čeprav sem že opravil TVSU za vojaka kot pogodbeni rezervist. V SV bi rad delal kot častnik v bojni enoti. Sem štipendist MO, zato bi rad diplomiral do 15. julija, konec julija opravil izbor in nato nadaljeval šolanje na Šoli za častnike.

Nastja Puhar:

Vojaška praksa je iz letnika v letnik bolj zanimiva, saj dopolnjujemo znanje. Pričakovala sem, da bom dobila štipendijo MO za delo v SV, vendar je nisem, kar vpliva na lažjo možnost za nadaljevanje častniške kariere v SV. Najverjetneje se bom odločila za vpis absolventskega staža ali razmislila o nadaljnjem podiplomskem študiju, čeprav bi se rada zaposlila kot častnica v SV.

Od osnovnega znanja do veččin voditeljstva

Študentje med vojaško prakso preizkusijo vojaško življenje in pridobijo osnovno znanje za delo v SV, prav tako pa spoznajo, ali jim vojaški poklic ustreza. Na prvih dveh vojaških praksah študentje spoznavajo predvsem glavne naloge in veščine vojakov, se seznanijo s splošnimi vojaškimi

predpisi, pravili vojaškega vedenja in postrojili, osnovami preživetja na bojišču ter z vojaško oborožitvijo in opremo ter njeno uporabo. Poleg tega izvedejo tudi nekaj pripravljanih streljanj z avtomatsko puško in pištolo ter se seznanijo s taktičnimi postopki posameznika na terenu. Vojaški praksi 3 in 4 sta namenjeni predvsem spoznavanju taktike skupine ter oddelka. V okviru tega študentje urijo postopke pri patroljiranju, zasedi, napadu in obrambi, prav tako pridobijo osnovno znanje iz vojaškega voditeljstva ter se preizkusijo v vlogi poveljnikov skupin in oddelkov. Po vsaki vojaški praksi poteka preverjanje znanja iz nekaterih veččin in vojaških predmetov. Po uspešno opravljenih vseh štirih praksah študentje pridobijo znanje in potrdilo o opravljeni drugi fazi temeljnega vojaškostrokovnega usposabljanja (TVSU), ki je pogoj za nadaljnje usposabljanje na Šoli za častnike, potem ko uspešno opravijo izbor.

NA AKADEMIJI USAFSNCOA ŠOLANJE KONČAL PRVI PODČASTNIK SV

Akademija za višje podčastnike ameriških zračnih sil (United States Air Force Senior Noncommissioned Officer Academy – USAFSNCOA) ima bogato in dolgo tradicijo šolanja najvišjih podčastnikov ameriških letalskih sil in drugih rodov ameriške vojske. Kot gostje na akademiji sodelujejo tudi povabljeni podčastniki drugih vojsk. Šolanja na akademiji USAFSNCOA se je kot prvi predstavnik SV udeležil višji štabni vodnik Iztok Vavpetič, bataljonski podčastnik v g. BZO.

Besedilo: **Iztok Racman**
Fotografiji: **osebni arhiv Iztoka Vavpetiča**

Letalska baza Maxwell-Gunter Air Force Base (AFB), kjer je akademija, leži ob mestu Montgomery v ameriški zvezni državi Alabama na skrajnem jugu ZDA. Usposabljanje na tej akademiji za podčastnike zračnih sil predstavlja zadnje ravni usposabljanja in končno stopnico pred povišanjem v najvišji podčastniški čin ameriških zračnih sil.

Za uvrstitev na šolanje je treba izpolnjevati posebna merila, kot so dobra psihofizična pripravljenost, izpolnjevanje zdravstvenih meril, znanje angleškega jezika, in sicer vsaj

80 odstotkov po ALCPT, ter drugo. Celotno usposabljanje, torej načrtovanje, pripravo in izvedbo tečaja, izvajajo podčastniki, ki akademijo tudi vodijo. Program in načrt šolanja sta primerljiva z legendarno US Army Sergeant Major Academy, na kateri se šolajo podčastniki kopenskih sil.

V tokratni generaciji je bilo 355 slušateljev, od tega osem tujih slušateljev. Generacija je bila razdeljena v skupine po petnajst slušateljev, ki so jih vodili inštruktorji predavatelji. Ti so izkušeni višji podčastniki z bogatimi domačimi in mednarodnimi izkušnjami.

Usposabljanje poteka na akademski način, saj predavanja niso klasična, temveč kot diskusija med inštruktorjem predavateljem in slušatelji. Študijske obveznosti se izvedejo za dan naprej, kar pomeni, da se s temo in drugimi zahtevami vsak slušatelj individualno seznanja vnaprej, tako da lahko dejavno sodeluje pri diskusiji v skupini. Kot gostujoči predavatelji pri izvedbi usposabljanja sodelujejo predstavniki vrha ameriške vojske, veterani različnih vojn, in sicer druge svetovne vojne, vojne v Vietnamu, Afganistanu, Iraku itn., gostje iz enot ameriške vojske, predstavniki preostalih rodov ter drugi. Program usposabljanja je sestavljen tako, da omogoča pridobitev znanja in veščin iz tematik menedžmenta, vodenja, komunikacijskih spretnosti, pravilnega načrtovanja ter drugega

znanja in veščin s področja del in nalog najvišjih podčastnikov zračnih sil. Posebno pozornost namenjajo kulturnim in etničnim razlikam ter pristopu in reševanju posameznih razmer, ki izhajajo iz omenjene problematike. Ocenjevanje in vrednotenje znanja potekata celotno šolanje, vrhunec usposabljanja pa je zaključni izpit, ki traja 250 minut in obsega vseh 47 tematik, ki jih med usposabljanjem spozna vsak slušatelj.

Šola zgledno sodeluje s častniško akademijo ameriških zračnih sil, kar se kaže v izvedbi skupnih vaj, praktičnih in teoretičnih usposabljanjih, na katerih starejši, izkušeni podčastniki prevzemajo naloge mentorjev mladim častnikom, ki poklicno vojaško pot šele začenejo. Izreden pomen in vloga podčastnika ne le v ameriški vojski, temveč tudi v vseh sodobnih vojskah se kaže prav v zgoraj omenjeni vlogi, vlogi mentorja in prenašalca izkušenj na mlad častniški kader, ki bo v prihodnosti zasedal najodgovornejša mesta v vrhu oboroženih sil.

Ob koncu usposabljanja dobijo mednarodni udeleženci priložnost, da pred generacijo slušateljev in vodstvom akademije strnejo svoje vtise ter nagovorijo avditorij. Vsekakor so to trenutki, ki jih posameznik ne pozabi nikoli v življenju. Tudi v tem primeru velja: Slovenska vojska – ponosni nase.

HVALA, BESEDA, KI MI POMENI NAJVEČ

Jernej Ržen, devetindvajsetletni svetoalec za programiranje v Sektorju za obrambno planiranje v Direktoratu za obrambno politiko, je nesebično in strokovno pomagal pakistanskemu častniku Muhammadu Tariqu Yagoobu Khanu, s katerim sta se udeležila izobraževanja v Centru George C. Marshall v Garmisch-Partenkirchnu. Muhammad je namreč doživel akutni srčni napad in le prisebnost Jerneja ter še dveh udeležencev izobraževanja je pripomogla k temu, da je Muhammad preživel.

Besedilo: **Nataša Oblak**
Fotografija: **Bruno Toič**

Za pogumno dejanje ste dobili medaljo za hrabrost. Kaj se je pravzaprav zgodilo? MO me je februarja napotilo v Center George C. Marshall na pet tednov dolgo izobraževanje na Program on Terrorism and Security Studies. Na izobraževanju so bili strokovnjaki s tega področja s skoraj vsega sveta. Na predavanju indijskega profesorja o terorističnih napadih v Indiji je bilo približno 70 študentov. Profesor je mogoče napade malo subjektivno predstavil, za glavne krivce pa je izpostavil pakistanske teroriste in Pakistan, ki

naj bi bil nesposoben varovati svoje meje ter preprečevati razvoj in širjenje mednarodnega organiziranega terorizma. Na koncu predavanja se je Pakistanec Muhammad Tariq Yagoob Khan javil k besedi vidno razburjen, začel je hitro govoriti in postavljati vprašanja. Pozval je predavatelja, da v prihodnje na takšna predavanja povabijo tudi predstavnika Pakistana. Potem je nenadoma rekel, da potrebuje predah, začel se je tresti, nato je izgubil zavest. Zaposleni v centru in vodja izobraževanja so nas poslali iz predavalnice ter dejali, da bodo sami poskrbeli za Muhammada. Zunaj smo se spraševali, kaj delajo z njim, minuto pozneje pa sem odšel do vodje izobraževanja, saj smo videli,

da so ga položili v položaj za nezavestnega in ga pustili ležati. Vodjo izobraževanja sem vprašal, ali so pri Muhammadu preverili dihanje. Tega niso storili, zato sta se mi pridružila še Američan in Britanec, tudi slušatelj. Skupaj smo preverili dihanje Muhammada in ker ni dihal, smo začeli s temeljnimi postopki oživljanja. Britanec je izvajal umetno dihanje, jaz in Američan pa sva mu izmenično masirala srce. Spomnil sem se, da imajo v takem izobraževalnem centru mogoče avtomatski defibrilator, zato sem vodji izobraževanja naročil, da naj ga prinesejo. Na Muhammadov prsni koš in bok sem nalepil elektrodi ter počakal, da je aparat analiziral njegovo stanje. Pokazal je, da mu je treba dati elektrošok, kar smo storili, nato pa nadaljevali oživljanje. Čez približno deset minut so prišli reševalci, ki so Muhammada odpeljali v bolnišnico. Nekaj dni je bil na intenzivni negi. Zelo nas je skrbelo zanj, vendar se je vse končalo dobro. Po desetih dneh se je namreč na presenečenje vseh udeležencev vrnil na tečaj in ga skupaj z nami uspešno končal. Muhammad je star približno 40 let, je pilot lovskega letala F-16 in je dobro fizično pripravljen, zato smo bili prepričani, da se mu kaj takega ne more zgoditi. Na sklepnih slovesnostih so Američana, Britanca in mene pohvalili in nam izročili spominske kovance. Pozneje sem dobil zahvalno pismo direktorja Centra George C. Marshall.

Kaj vas je spodbudilo, da ste pomagali?

V prostem času sem alpinist in gorski reševalec. Po koncu srednje šole sem se začel ukvarjati s športnim plezanjem, leta 2003 pa sem se vpisal v alpinistično šolo v Škofji Loki. V GRS Škofja Loka sem vstopil leta 2004, tri leta pozneje sem opravil izpit za gorskega reševalca, lani pa tudi izpit za gorskega reševalca inštruktorja. V okviru GRS imam 80-urni tečaj prve pomoči in tam sem se te stvari naučil. Pred približno letom dni sem naredil dodatni deseturni tečaj, s čimer sem si

pridobil naziv bolničar. Mislim, da me je spodbudilo predvsem moje poklicno razmišljanje, ki ne dovoli, da se ob takšnem dogodku obrne stran. Poleg mojega delovanja v GRS je k temu verjetno pripomogla tudi vzgoja, da je vedno treba pomagati ljudem, ki se znajdejo v težavah.

Torej so hribi vaša strast?

Ja, v določeni meri, kajti ko te enkrat zasvojijo, se jim je zelo težko upreti. V okviru GRS lahko združim ljubezen do gora in ob nesrečah pomagam ljudem. Lani sem sodeloval v skoraj 20 reševalnih akcijah, kot gorski reševalec se udeležujem različnih usposabljanj, inštruktorji izobražujemo druge člane, veliko je preventivnega in vzgojnega dela in tako naprej. Najbolj pomembno je, da to rad delam.

Sta se z Muhammadom še slišala po dogodku?

Občasno si napiševa kakšno elektronsko sporočilo in veseli me, da je z njim vse v redu. Ve, s čim se ukvarjam v prostem času, zato me je že povabil na plezanje v Pakistan.

Kaj vam pomeni priznanje MO?

Prejem medalje za hrabrost, jaz ji rečem medalja za prisebnost, je bila velika čast tako zame kot za prijatelje in sodelavce, predvsem pa za moje bližnje, ki me podpirajo v mojih prostočasnih aktivnostih. Med nami je veliko ljudi, ki so že oziroma še bodo po svojih najboljših močeh pomagali sočloveku v težavah in pri tem mogoče celo tvegali svoje življenje, vendar bo večina njihovih plemenitih dejanj zaradi naglice sodobnega sveta ostala prezrta. Medaljo razumem predvsem kot priznanje tistim, ki so naredili enako ali podobno, pa zato niso dobili nobenega priznanja ali nagrade. Takim, ki to delamo s srcem, medalja ne pomeni glavnega zadoščenja, kar ne pomeni, da nisem vesel in ponosen, da sem jo dobil, vendar je največje zadoščenje, ko človeku pomagaš in ti ob koncu reče: »Hvala.«

PROSTOVOLJNA POGODBENA REZERVA (2. DEL)

S tokratno predstavitvijo pogodbenih rezerv v oboroženih silah Velike Britanije in Nizozemske nadaljujemo pregled sistemov pogodbene rezerve po izbranih državah. Primerjalno analizo PPRS na vzorcu petih evropskih držav je opravil Obramboslovni raziskovalni center FDV za potrebe raziskovalnega projekta Upravljanje človeških virov v SV: pogodbena rezerva, družine in konec vojaške službe. V prejšnji številki revije smo tako predstavili raziskovalni projekt in uporabljeno metodologijo kot tudi ugotovitve o PPRS v oboroženih silah Češke in Nemčije.

Besedilo: dr. Jelena Juvan, Rok Zupančič, dr. Klemen Grošelj

Prostovoljna pogodbena rezerva oboroženih sil Velike Britanije

V britanskih oboroženih silah je zaradi zelo »angažirane« zunanje politike Velike Britanije opora na rezervne sile ključna. Brez njih bi namreč ta država le težko izvajala vojaške operacije na tako zahtevnih bojiščih, kot sta Afganistan in Irak. Rezervna sestava se deli na obvezno rezervo in prostovoljno pogodbeno rezervo (PPR). V obvezno rezervo sodijo nekdanji vojaki in vojakinje stalne sestave, ki imajo navadno, če ni drugače določeno, še šest let, potem ko zapustijo vojaške vrste, oziroma najdlje do 55. leta, dolžnost uriti se in se odzvati vpoklicu, če do njega pride.

Britanski inženir kot pripadnik pogodbene rezerve v Afganistanu

Pripadniki obvezne rezerve so sicer redko mobilizirani, razen v času velike grožnje oziroma vojne (The British Army, 2009). V prostovoljni pogodbeni rezervi, ki je bila tudi predmet našega proučevanja, je približno 33.300 pripadnikov. PPR je nekoliko kadrovsko popolnena, saj je strateški cilj približno 35.000 vojakov. Velika Britanija ima tudi zanimiv koncept tako imenovane sponzorirane pogodbene rezerve,² službe rezervistov s polnim delovnim časom³ in rezervne sile visoke pripravljenosti (Ministry of Defence of the United Kingdom – Reserve Forces and Cadets Division 2009)⁴.

Pogodbeni rezervisti so po statusu, pravicah in dolžnostih povsem izenačeni s stalno sestavo. Tudi oborožitev in oprema naj bi bili povsem enaki tisti, ki jo imajo pripadniki stalne sestave. Po zakonu so rezervisti s pripadniki stalne sestave izenačeni tako po zahtevani disciplini, ravni telesne pripravljenosti, zdravstvenih standardih kot tudi po standardih za napredovanje. Enote, v katerih sodelujejo pripadniki PPR, niso organizacijsko ločene enote, temveč se vključujejo v enote stalne sestave (Zupančič, 2009).

Pogodbeni rezervist je upravičen do enake plače kot pripadnik stalne sestave. Če je pogodbeni rezervist mobiliziran in je njegova civilna plača višja kot tista, ki jo prejme v uniformi, lahko od obrambnega ministrstva zahteva izplačilo razlike za vsak dan. Od ministrstva lahko tudi zahteva povračilo ugodnosti, ki jih je imel pri civilnem delodajalcu, ki mu jih je ta ob zapustitvi civilnega delovnega mesta zamrznil. Rezervistom pripada dnevno nadomestilo, katerega višina je odvisna od čina. Pogodbeni rezervist je upravičen tudi do drugih ugodnosti, na primer zavarovanja, nagrade za vpoklic, finančne pomoči itn. Dolžnost pogodbenika je, da se ob predvidenih terminih uri in da se odzove na vpoklic. (Ministry of Defence of the United Kingdom – Reserve Forces and Cadets Division, 2009).

Glavni izvajalec pridobivanja novega kadra je obrambno ministrstvo ob podpori organizacije SABRE, ki spodbuja prihod novega kadra v PPR. Ministrstvo pri tem dobro izkorišča prednosti informacijske

tehnologije, na primer spletne strani in brezplačne DVD-je. Da je zadrževanje pomembna naloga, govori tudi dejstvo, da ima obrambno ministrstvo razvito celotno mrežo sodelovanja z delodajalci, ki jim poleg finančnih ponujajo tudi druge ugodnosti, na primer obiske na misijah.

Število dni urjenja, ki ga morajo opraviti pripadniki prostovoljne rezerve, je odvisno od vrste pogodbe oziroma zvrsti rezervnih sil. Za pripadnike teritorialne vojske je predvidenih od 27 do 30 dni urjenja, za pripadnike sponzorirane pogodbene rezerve pa 55. Večina urjenja je ob večerih. Morajo se uriti v treh različnih oblikah, in sicer v tedenskih urjenjih v krajevnem centru za urjenje (zvečer, približno dve uri in pol), v urjenjih ob določenih koncih tedna in na tako imenovanem letnem kampu enkrat na leto 15 dni razmeroma zahtevnem urjenju.

Organizacija SABRE, ki ponuja podporo delodajalcem rezervistov, poskuša doseči, da bi delodajalci razvili tako imenovani rezervistični etos, torej da bi svoje zaposlene podpirali pri odločitvi, da se vključijo v PPR. Za boljše sodelovanje z delodajalci je organizacija SABRE vzpostavila tudi mrežo izpostav po vsej Veliki Britaniji, in sicer 13 regionalnih centrov. Za vse dodatne morebitne stroške, ki nastanejo ob odhodu pripadnika PPR na misijo, lahko delodajalec zahteva finančno nadomestilo. Delodajalcu sicer ni treba izplačevati plače mobiliziranemu pogodbenemu rezervistu. Povračila tudi ne more zahtevati za izgubo dobička oziroma večjo škodo, ki je nastala z odhodom pogodbenika na misijo. Delodajalec lahko zahteva tudi povračilo stroškov, ki nastanejo z iskanjem novega delavca, in povračilo stroškov dodatnega izobraževanja, če je to potrebno ob vrnitvi pogodbenega rezervista na (staro) delovno mesto (SABRE, 2009).

Pripadnike PPR se lahko mobilizira in napoti v mednarodno operacijo šele, ko kraljica ali obrambni minister izda odlok o mobilizaciji. Aprila 2009 je bilo mobiliziranih 1432 pripadnikov prostovoljne pogodbene rezerve, od tega v Afganistanu 676, v Iraku 180, na Balkanu 26, na Cipru pa je v okviru

operacije Združenih narodov sodelovalo devet pogodbenih rezervistov. Pristop k mobilizaciji rezervistov določa predvsem ponudba, torej da se jih vpokliče, ko so na voljo, mobilizacijo na področjih mornarice, mornariške pehote ali letalstva pa določa potreba, da se jih vpokliče, ko se jih dejansko potrebuje (Zupančič, 2009).

Pogodbeni rezervisti oboroženih sil Kraljevine Nizozemske

Nizozemska je svoje rezervne sile sredi devetdesetih let prejšnjega stoletja preoblikovala iz nekoč množične strukture, ki je na svojem vrhuncu štela 70.000 pripadnikov, v majhno, vendar sodobno silo, sposobno učinkovite podpore aktivnega dela oboroženih sil (Grošelj, 2009, in Reserves around the World).

Nizozemske oborožene sile imajo normativno opredeljenih približno 6500 delovnih mest, ki jih popolnjujejo rezervisti. Od tega je bilo leta 2009 popolnjenih 5400 mest. Poleg tega obstaja še tako imenovana neaktivna rezerva, ki pod posebnimi pogoji dopolnjuje aktivno rezervo. Nizozemska nima strateške rezerve, razen nacionalnega nabora za potrebe nacionalne obrambe. Aktivna rezerva se deli na teritorialno in specializirano. Prvo sestavljajo rezervisti, katerih ključne naloge so podpora civilnim oblastem v izrednih razmerah, zagotavljanje omejenih zmogljivosti teritorialne obrambe in podpora aktivnostim rednih sil. Rezerva sestavlja 4500 delovnih mest v okviru petih bataljonov in nekaj manjših skupin oziroma čet. Specializirana rezerva temelji na konceptu tako imenovane individualne rezerve, v kateri so rezervisti za strogo vojaške, vendar nevojne naloge in ki so postali del rezerve zaradi civilnega znanja, ki je uporabno tudi v oboroženih silah. Status rezervnih in poklicnih vojakov je formalnopravno enak, pri čemer so rezervne sile popolnoma integrirane v novite oborožene sile. Ena ključnih prvin nizozemske rezerve oboroženih sil je, da ima glede standardov in obveznosti rezervista, koliko ur ali dni mora opraviti v aktivni vojaški službi, različne standarde, prilagojene

potrebam posamezne zvrsti oboroženih sil. Največji obseg usposabljanja imajo rezervisti, ki so v določenem letu aktivni v oboroženih silah, in tisti, ki se pripravljajo oziroma so v operaciji ali na misiji v tujini. Načeloma naj bi rezervist opravil najmanj 14 dni in največ 100 dni aktivne vojaške službe na leto. Nobena od rezerv ne izvaja mobilizacijskih ali večdnevniških skupinskih urjenj in usposabljanj. Rezervisti so za svoje delo plačani glede na ure, ki jih preživijo v aktivni vojaški službi in ne dobivajo drugih plačil za svoje delo v rezervi. Višina vojaške mesečne plače je odvisna od statusa in čina. Nizozemska tudi ne pozna posebnih ugodnosti za rezerviste, na primer zavarovanja ipd., za nekdanje pripadnike oboroženih sil, saj sodelovanje v rezervi ni obvezno oziroma k sodelovanju nikakor niso formalnopravno vezani. Kljub temu je kar 75 odstotkov rezervistov nekdanjih pripadnikov oboroženih sil (Grošelj, 2009). Pridobivanje kadra poteka prek obstoječih socialnih mrež in individualnih vabil nekdanjim pripadnikom oboroženih sil, zato je pri novačenju najučinkovitejši tako imenovani pristop od ust do ust. Vse pomembnejšo vlogo dobiva internet, ki zainteresiranim omogoča pridobivanje pomembnih informacij. Pogoji za vstop v rezervo so do določene mere odvisni od statusa kandidata, pogoja za vstop pa sta še nizozemsko državljanstvo in končana osnovna šola z dodatnim izobraževanjem za vojaka, nižja srednja šola za podčastnika ter visokošolska izobrazba nižje ravni za častnika. Nizozemska posebnost je tudi, da vsaka zvrst obrambnih sil sama določa potrebe po rezervistih, odloča, koga bo izbrala, in tudi skrbi za njihovo usposabljanje (Grošelj, 2009).

Vsak rezervist opravi osnovno urjenje, čemur sledita urjenje in usposabljanje za opravljanje dela oziroma dolžnosti v oboroženih silah. Gre za kombinacijo usposabljanja za opravljanje dolžnosti in usposabljanje na dolžnosti. V teritorialni rezervi imajo poleg tega še posebno shemo usposabljanja za ohranjanje fizične kondicije in pripravljenosti. Poleg splošnega urjenja imajo tudi specialistična usposabljanja za

Nizozemski rezervist med usposabljanjem

podčastnike in častnike (Grošelj, 2009). Nizozemska ne posega v odnos med delodajalcem in rezervistom delojemalcem, zato nima zakonodaje, ki bi rezervista kakorkoli ščitila ali delodajalcu nalagala kakršne koli obveznosti. Delodajalec se lahko sam odloči, ali bo delojemalcu dovolil odsotnost z delovnega mesta. Čeprav obstaja zakonska možnost mobilizacije rezerve za nacionalne potrebe, tega instrumenta v zadnjih dvajsetih letih še niso uporabili. Sicer je dosedanja praksa pokazala, da z odzivom rezervistov teritorialne rezerve nimajo posebnih težav. Delodajalci, ki zaposlujejo rezerviste, tudi nimajo posebnih ugodnosti, je pa to eno izmed področij, ki jih šele poskušajo urediti, saj naj bi nizozemsko obrambno ministrstvo oblikovalo poseben fond sredstev za podporo delodajalcem, katerih delojemalci so v aktivni vojaški službi dlje kot tri mesece (Grošelj, 2009).

Zaradi zakonskih omejitev nizozemske oborožene sile v mednarodne operacije in misije z rezervisti povsem popolnjenih enot ne pošiljajo. Tako se glede na določila sedanje zakonodaje teritorialna rezerva sme uporabljati le za opravljanje nalog v svoji državi. Dovoljeno je le prostovoljno sodelovanje posameznikov, zato v mednarodnih operacijah in misijah prostovoljno sodelujejo predvsem pripadniki specializirane rezerve. V mednarodnih operacijah in misijah je na leto od 50 do 60 pripadnikov rezerve. Status teh pripadnikov je povsem enak statusu rednih pripadnikov oboroženih sil. Delovanje rezervistov v tujini traja navadno od tri do štiri mesece.

¹Vodja projekta je bila prof. dr. Ljubica Jelušič, v raziskovalni skupini pa so sodelovali doc. dr. Vladimir Prebilič, doc. dr. Maja Garb, asis. dr. Klemen Grošelj, asis. dr. Jelena Juvan,

asis. mag. Erik Kopač, asis. Janja Vuga in asis. Rok Zupančič.

²Gre za to, da obrambno ministrstvo sklepa podle določenimi podjetji, ki so posebnega pomena tudi za vojsko. Ko jih ministrstvo ne potrebuje, ta podjetja opravljajo svoje običajne posle, med konfliktom oziroma po potrebi pa se jih lahko mobilizira in pošlje tja, kjer jih potrebujejo (Ministry of Defence of the United Kingdom – Reserve Forces and Cadets Division, 2009).

³Pri tej obliki rezerve gre za to, da pripadnik rezervist v določenem obdobju zagotavlja določeno »uslugo« oboroženim silam ves svoj delovni čas (od tod izraz full time), torej ne le na urjenjih enkrat na teden oziroma ob koncih tedna.

⁴Imajo posebno znanje, ki ga oborožene sile potrebujejo. Prostovoljec rezervnih sil visoke pripravljenosti ima sicer lahko civilno službo, vendar mora, če to delo opravlja več kot dva dneva v tednu, pridobiti pisno soglasje delodajalca, da ima tovrsten status.

VIRI:

- Grošelj, Klemen (2009): Skupinski intervju s predstavniki Ministrstva za obrambo Kraljevine Nizozemske (F. H. A. Bots, višji svetovalec, Direktorat za kadrovske zadeve; podpolkovnik R. Van Eijdsen, NATO komite za nacionalne rezervne sile; D. Tempelman, Direktor za kadrovske zadeve; major H. W. A. Heymann). 28. oktober, Haag.
- Ministry of Defence of the United Kingdom – Reserve Forces and Cadets Division (2009): Reserve Forces Briefing for Slovenian Faculty of Social Sciences. Gradivo za sestanek. London: Ministry of Defence of the United Kingdom.
- Reserves Around the World. The German Reserve. Dostopno na <http://www.reserveintelligence.com/articulo.asp?page=1&pagina=seccion.asp&seccion=23&titulo=The+German+Reserve&nombbre=Reserves+around+the+World&id=25>, 26. oktober 2009.
- SABRE (2009): Financial Assistance for Employers. Dostopno na <http://www.sabre.mod.uk/output/Page33.asp>, 26. avgust 2009.
- The British Army (2009): Reserve Forces – Types of Reservist and Manpower Strength. Dostopno na <http://www.armedforces.co.uk/army/listings/10070.html>, 28. avgust 2009.
- Zupančič, Rok (2009): Intervju z Brianom Stevensom, Dickiejem Davisom in Nicholasom Mortonom, predstavniki Direktorata za rezervne sile in kadete Ministrstva za obrambo Velike Britanije, 8. junij, London.

Voluntary contract reserve forces in European countries (Part II)

This edition of the magazine presents the voluntary contract reserve forces of the armed forces of Great Britain and the Netherlands, thus continuing the review of voluntary contract reserve systems in selected countries. The comparative analysis based on the sample of five European countries was carried out by the Defence Research Centre of the Faculty of Social Sciences for the purposes of the research project 'Human Resources Management: Contract reserve force, families and the end of military service'. Last edition of the magazine presented the research project and the methodology used, as well as the findings related to the voluntary contract reserve force of the armed forces of the Czech Republic and Germany.

DUHOVNA OSKRBA VOJAKOV V SLOVENIJI

Besedilo: Dr. Drago Čepar, sekretar

V prejšnji številki revije smo predstavili ugotovitve mednarodno primerjalne študije, ki se nanašajo na ureditev duhovne oskrbe vojakov v državah Evrope in Nata. Njihovo skupno sporočilo je, da si je treba še naprej prizadevati za podpis sporazuma med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o duhovni oskrbi v obrambnih silah in policiji ter zavodih za izvrševanje kazenskih sankcij. Vse druge večinsko katoliške tranzicijske države in štiri naše sosede že imajo s Svetim sedežem sklenjen poseben sporazum o vojaški duhovni oskrbi ter ustanovljen vojaški ordinariat. Avtor študije dr. Drago Čepar se v tem prispevku osredotoča na Slovenijo in vsebino sporazuma¹.

Zakonodaja

Ustava RS zagotavlja celovito spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, med katerimi zavzemata svoboda vesti ter veroizpovedi in njeno neposredno uresničevanje na podlagi ustave posebno mesto. S tem ko ustava prepoveduje kakršnokoli, tudi začasno, razveljavitev ali omejitev verske svobode v vseh okoliščinah in jo tako glede tega izenačuje s pravicami, kot sta na primer pravica do življenja in prepoved

mučenja, ji med ustavnimi pravicami in svoboščinami daje posebno višjo stopnjo. Temeljni predpis, ki ureja uresničevanje verske svobode, je Zakon o verski svobodi (Uradni list RS, št. 14/07, ZVS), ki določa, da imajo pripadnice in pripadniki Slovenske vojske med vojaško službo pravico do verske duhovne oskrbe v skladu s predpisi o vojaški službi in obrambi države, da policistkam in policistom, ki to želijo, država zagotovi versko duhovno

oskrbo v okoliščinah, ko jim je uresničevanje verske svobode oteženo, da imajo osebe, ki jim je na podlagi odločbe sodišča odvzeta prostost ali jim je bilo omejeno gibanje in so v zavodu za prestajanje kazni zapora, v vzgojnem zavodu, prevzgojnemu domu ali zavodu za usposabljanje, pravico do redne individualne in kolektivne verske duhovne oskrbe. ZVS predvideva tudi sklepanje sporazumov: »Za izvajanje posameznih določb Ustave Republike Slovenije ali zakona lahko država sklene sporazume z registriranimi cerkvami ali drugimi verskimi skupnostmi. Sporazum se lahko sklene z vrhovnim organom cerkve ali druge verske skupnosti v Republiki Sloveniji ali z vrhovnim organom cerkve ali druge verske skupnosti z mednarodnopravno osebnostjo, ki je za to pristojen po njenih avtonomnih pravilih.«

Že pred uveljavitvijo ZVS sta bila v Sporazumu med Republiko Slovenijo in Svetim sedežem o pravnih vprašanjih zagotovljena celovito spoštovanje verske svobode osebam v bolnišnicah,

Vojaški vikar dr. Jože Plut med opravljanjem bogoslužja na misiji

Fotografija: arhiv Vojaškega vikariata SV

domovih za ostarele, v zaporih in drugih ustanovah, v katerih je oteženo svobodno gibanje oseb, in pravica Katoliške cerkve do pastoralnega delovanja v teh ustanovah.

Duhovno oskrbo vojakov podrobneje obravnava Sporazum med Slovensko škofovsko konferenco in Vlado RS o duhovni oskrbi vojaških oseb v SV, podpisan 21. septembra 2000, predvideva pa ustanovitev ordinariata in sprejetje ustreznega mednarodnega sporazuma za duhovno oskrbo ter pomeni formalni začetek duhovne oskrbe slovenskih vojakov, ter Sporazum med Evangeličansko cerkvijo v Republiki Sloveniji in Vlado RS o duhovni oskrbi vojaških oseb v Slovenski vojski, podpisan 20. oktobra 2000. Pravico do duhovne oskrbe zagotavljajo še štirje pozneje sklenjeni sporazumi med Vlado RS in posameznimi verskimi skupnostmi o pravnem položaju teh verskih skupnosti.

Ustrezne določbe so tudi v področnih zakonih, kot so Zakon o obrambi, Zakon o službi v Slovenski vojski, Zakon o policiji ter v na podlagi teh zakonov izdanih pravilnikih in pravilih ministrstev, pristojnih za vojsko, policijo in zapore. Prvega duhovnika je MO zaposlilo leta 2000, MP leta 2004 in MNZ leta 2007.

Pred formalno uvedbo

Sedanji vojaški vikar dr. Jože Plut je leta 1991 kot pripadnik TO med vojno za Slovenijo duhovno oskrboval slovenske vojake, od leta 1999 pa se je temeljito pripravil za duhovno službo v vojski, med drugim tudi na študiju v tujini. Leta 1994 se je kot član avstrijske delegacije romanja v Lurd službeno udeležil pripadnik SV. Dejavnosti za uvedbo duhovne oskrbe v SV, kot

so zbiranje podatkov o ureditvi v tujih vojskah, stiki s cerkvenimi predstavniki, obiski tujih vojaških škofov in duhovnikov na MO, medijski odzivi, priprava in izvedba prvih uradnih romanj slovenskih vojakov v Lurd z duhovnim, vojaškim in civilnim vodstvom leta 1998 ter 1999, udeležba na mednarodni konferenci vojaških kaplanov, sem na MO od leta 1997 do odhoda na drugo funkcijo leta 2000 vodil podpisani.

Sedanje stanje, naloge in obseg

Duhovno oskrbo ne glede na versko pripadnost zagotavlja Vojaški vikariat. V njem so zaposleni vojaški vikar, namestnik vikarja za Katoliško cerkev, namestnica vikarja za Evangeličansko cerkev, vojaški kaplani, in sicer skupaj z vikarjem ter namestnikoma dva evangeličanska ter pet katoliških, in pastoralni asistenti. Leta 2005 je bilo zaposlenih 12, leta 2010 pa 13.

Osebe Vojaškega vikariata živi z enoto, da imajo vse pripadnice in pripadniki SV nenehno možnost za pogovor ali nasvet, poveljujočim pa svetujejo s področja etičnih, moralnih in religijskih vprašanj. Za pripadnice in pripadnike SV ter njihove družinske člane vodijo bogoslužja, mednarodna romanja in verska srečanja, duhovne obnove, tečaje meditacije, srečanja parov in tabore za otroke ter priprave na prejem zakramentov in delijo zakramente krsta, prvega svetega obhajila, birme, poroke, spovedi in bolniškega maziljenja. Sodelujejo pri usposabljanjih, na terenu, mednarodnih vajah, v mednarodnih operacijah miru in operacijah kriznega odzivanja ter izvajajo kulturni verski program ob večjih praznikih. Na nekaterih misijah je ves čas tudi vojaški kaplan. Pripadnikom in pripadnicam SV in MO ter njihovim

družinskim članom, ki ne pripadajo katoliški ali evangeličanski skupnosti, omogočajo splošno duhovno oskrbo in srečanja s predstavnikom njihove veroizpovedi. Njihovo vodilo je: »Zvest Bogu in domovini.« Sodelujejo na mednarodnih konferencah vodilnih vojaških kaplanov in škofov, in sicer so leta 2005 tako konferenco uspešno pripravili in izvedli v Sloveniji, ter Mednarodnega apostolata vojakov in krepijo stike s službami duhovne oskrbe drugih držav, pripravljajo pripadnike pred odhodom v mednarodne operacije miru z vidika vere in običajev na območju, na katerega gredo, ter z vidika duhovnega reševanja odprtih družinskih ali medsebojnih vprašanj. So dobrodošla pomoč poveljniku pri vodenju enote. Po svojih nalogah in poudarku na spoštovanju vseh ljudi ter ver je slovenska vojaška duhovna oskrba primerljiva z ustreznimi službami drugih držav. Deset let obstoja in razvoja Vojaškega vikariata je uspešen projekt Ministrstva za obrambo in Slovenske vojske, v tujini pa utrjuje njen ugled in v domovini zadovoljstvo njenih pripadnikov. S svojim delom je vikariat poglobil in utrdil spoštovanje človekovega dostojanstva ter človeško in duhovno razsežnost Slovenske vojske in njenih pripadnikov. Raziskave potrjujejo, da je duhovna oskrba dobro sprejeta in priljubljena. Ob deseti obletnici si zasluži iskrene čestitke.

Položaj in financiranje

Tako kot v drugih državah tudi v Sloveniji nastopa država prek vlade oziroma ministrstva kot delodajalec in plačnik vojaških duhovnikov ter drugih delavcev vikariata. Ti se morajo ravnati po predpisih in pravilih vojaške službe, razen pri pastoralnem delu, pri katerem se

skladno z načelom ločenosti države in verskih skupnosti ravnajo po cerkvenih predpisih. Podobno je tudi v drugih državnih ustanovah, v katerih duhovno oskrbo podpira država.

Evropske države razumejo verske skupnosti kot dragocene sodelavce, ki so za določene nujne dejavnosti nenadomestljivi, nekatere druge, tudi nujne dejavnosti, ki bi jih sicer morala zagotoviti država, pa opravljajo bolje in ceneje od države, zato jim delovanje omogočajo tudi s finančno podporo.

Slovenska zakonodaja ureja financiranje verskih skupnosti in možnosti državne pomoči. ZVS posebej ureja državno pomoč duhovnikom za plačilo 57 odstotkov prispevkov za socialno varnost, Zakon o dohodnini pa omogoča zavezanca, da nameni verski skupnosti 0,5 odstotka svoje dohodnine. Slovenija je leta 2008 namenila za vse verske skupnosti za socialne prispevke duhovnikov, druge pomoči in dohodninske donacije skupaj 2,5 milijona evrov.

Naslednji letni zneski, ki so jih nekatere tranzicijske države namenile vsem svojim verskim skupnostim, so preračunani na število prebivalcev Slovenije in zato neposredno primerljivi. Madžarska brez sredstev za šolstvo, kulturno dediščino in socialne dejavnosti nameni iz dohodnine 10,1 milijonov evrov, iz naslova večne rente 7,6 milijona, kot pomoč podeželskim duhovnikom 1,4 milijona, za učitelje verouka pa 2,8 milijona, na Slovaškem za plače duhovnikov, administracijo glavnih uradov cerkva in delovanje dobrodelnih organizacij ter diakonij nameni skupaj 11,5 milijona evrov, na Češkem pa brez izdatkov za kulturno dediščino 9,8 milijona evrov. Ti zneski so nekajkrat večji kot primerljivi zneski v Sloveniji.

Vsebina sporazuma

Iz sprejetih sporazumov Svetega sedeža s Hrvaško, Litvo, Madžarsko in Slovaško ter iz osnutka, ki ga je MO poslalo v medresorsko usklajevanje leta 2007, bomo izpostavili področja, ki so navadno del takega sporazuma. Naslov pove, katere državne ustanove vključuje sporazum, pri čemer naj bi v primeru Slovenije vključeval obrambne sile, policijo in zavode za izvrševanje kazenskih sankcij.

Preambula vsebuje temelje, na katerih oblikujemo sporazum, kot so prej sprejeti sporazumi, za to področje pomembni členi ustave, dokumenti 2. vatikanskega koncila in norme kanonskega prava, pomen človekovih pravic, mednarodno priznana načela in skupna želja trajno urediti pravico do duhovne oskrbe.

Posamezni členi določajo naslednje vsebine:

- Obveznost Svetega sedeža, da za duhovno oskrbo pripadnikov varnostnih ustanov ustanovi obrambno-varnostni ordinariat, ki je pravna oseba in cerkvenopravno izenačen s škofijo ter deluje skladno s pravnim redom Republike Slovenije in kanonskim pravom.
- Da ordinariat vodi škof, ki je član škofovske

konference države podpisnice in ima enake pravice ter dolžnosti kot drugi škofje in je lahko tudi škof druge škofije. Dogovorita se način imenovanja škofa in način jurisdikcije.

- Katere osebe ordinariat oskrbuje.
- Osebe ordinariata oziroma sestavo (generalni vikar in drugi vikarji, kancler, duhovniki ter diakoni in laiki), način imenovanja (soglasje ter mnenje pristojnega ministra), odpoklic in pravico do molččnosti.
- Kdo da vojaškemu škofu duhovnike in kako, kar praviloma naredijo druge škofje in redovi, lahko se inkardinirajo; imenujejo se kaplani, ki imajo pravice in dolžnosti župnika v župniji.
- Zaposlitev v državnem organu in obveznost upoštevati predpise delodajalca pri delu, ravnanje pri kršitvah in v skladu z ločenostjo cerkve in države, da pastoralo določajo cerkveni predpisi.
- Da pogoje za delo in materialne ter prostorske razmere zagotavlja država.
- Naloge vojaških duhovnikov, na primer zagotavljanje individualne in kolektivne verske duhovne oskrbe, izvajanje bogoslužja in drugih nalog skladno z njegovim poslanstvom. Hrvaški in madžarski sporazum nimata te določbe.
- Svobodo škofa pri sporazumevanju z osebjem ordinariata.
- Sedež ordinariata, ki je praviloma prestolnica države.
- Kdo in kako pripravi statut in/ali pravilnik ordinariata.
- Način urejanja morebitnih nesoglasij pri tolmačenju sporazuma in obravnavanje drugih odprtih vprašanj (sporazumno, po diplomatski poti).
- Možnost in način spreminjanja sporazuma; opredeljujejo ju Hrvaška, Madžarska in Slovaška.
- Način ratifikacije in začetek veljavnosti sporazuma.

Zapiše se datum podpisa in določita se verodostojna izvirnika. V primeru Slovenije sta izvirnika v slovenskem in italijanskem jeziku.

Sklepni del

S sklenitvijo sporazuma bi država z enim aktom za več področij rešila odprto vprašanje najštevilčnejše verske skupnosti v Sloveniji in sledila zgledu primerljivih evropskih držav. Zvišala bi raven zagotavljanja ustavne pravice do verske svobode, kar je evropska in svetovna težnja ter je podprto z dejstvom, da je verska svoboda po slovenski ustavi ustavna pravica višje ravni. Tako kot druge primerljive države bi izkoristila pripravljenost Svetega sedeža, da za Slovensko vojsko, policijo in zapore kot posebne državne ustanove, katerih pripadniki opravljajo posebno zahtevne naloge, ustanovi najvišjo cerkveno obliko, in sicer ordinariat ali škofijo, ter tako da priznanje Republiki Sloveniji. Slovenski škofovski konferenci bi pomagala preglednejše

in preprosteje urediti delovanje te službe in pristojnost nad vikarji sodelujočih ustanov. Tako bi dobila večji pomen v mednarodnem okolju. Obrambno-varnostni ordinariat bi sedanji duhovni oskrbi vojske, policije in zaporov dal pravnoformalen cerkveni status, predviden s cerkvenimi predpisi.

To bi bila naravna pot razvoja odnosov s Svetim sedežem in dograjevanja že sprejetega splošnejšega sporazuma s Svetim sedežem, področnega sporazuma s Slovensko škofovsko konferenco in drugih aktov.

Z imenovanjem vojaškega škofa bi se povečali ugled Slovenske vojske v domovini in posebno na mednarodnih misijah ter zadovoljstvo in ponos vojakov katoličanov, saj bi jih obiskoval ter zastopal njihov najvišji verski predstavnik. To bi jim dokazovalo pozitiven odnos države do njih, njihovega poklica in poslanstva. Sporazum in ustanovitev ordinariata bi zahtevala minimalne spremembe sedanjega stanja in ne bi predstavljala dodatnih stroškov za državo. Glede na predstavljene ureditve v drugih evropskih državah je pričakovati pozitiven učinek podpisa sporazuma na podobo Slovenije v mednarodnem kontekstu.

¹ Seznam temeljnih virov vsebuje le tiste, ki so pomembni za ta del prispevka in niso v prejšnjem seznamu.

TEMELJNA VIRA:

- Čepar, D. (ur.), *Država in vera v Sloveniji*, Urad Vlade Republike Slovenije za verske skupnosti, Ljubljana, 2008.
- Pregelj, M., Plut, J. (ur.), *Zvest Bogu in domovini (Deo et patriae fidelis)*, Zbornik ob 5. obletnici Vojaškega vikariata, MO RS, Ljubljana, 2005.

Zahvala

Zahvaljujem se vojaškemu vikarju dr. Jožetu Plutu za neposredno posredovane dragocene podatke.

Pastoral care of soldiers in Slovenia

The last edition of the magazine presented the findings of the international comparative study on pastoral care of soldiers in Europe and NATO. The final conclusion is that we should still strive to sign the agreement between the Republic of Slovenia and the Holy See on pastoral care in defence and police forces as well as in penal institution. All other, mainly catholic transition countries and all four Slovenian neighbours have already signed a special agreement on military pastoral care with the Holy See, and established a military Ordinariate. The article written by Dr Drago Čepar is focused on the situation in Slovenia and on the contents of the agreement.

HIMNA SLOVENSKE VOJSKE JE NASTALA PRED 150 LETI

Besedilo: mag. Roman Bric

Udarna domoljubna pesem Naprej zastava Slave!, ki jo je na besedilo Simona Jenka pred 150 leti uglasbil skladatelj Davorin Jenko, je bila dolgo slovenska narodna himna, po osamosvojitvi Slovenije pa je postala himna Slovenske vojske. Za slovesne dogodke in prisege nabornikov v učnih centrih Teritorialne obrambe je bila uradno določena z osnutkom Pravil o službi v Teritorialni obrambi, ki je bila izdana 15. aprila 1992, in s poznejšo vladno uredbo¹ iz leta 1995.

**Naprej zastava Slave,
na boj junaška kri
za blagor očetnjave
naj puška govori!
(udarni refren himne)**

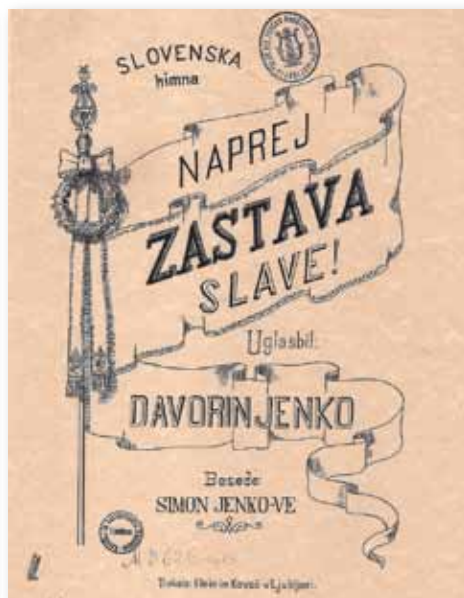
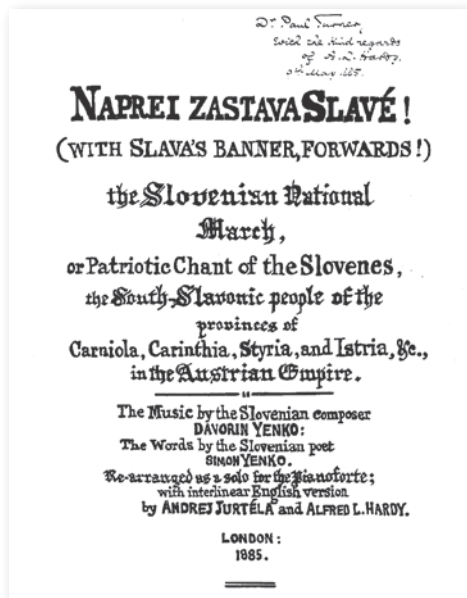
Simon in Davorin Jenko,
avtor Janez Močnik, olje

Nastanek pesmi Naprej zastava Slave!

Po zgodovinskih virih (Močnik, 2004)² je domoljubna pesem Naprej zastava Slave! nastala 16. maja 1860, torej pred 150 leti. Na besedilo svojega sodobnika in za slovensko narodopisje nič manj pomembnega pesnika Simona Jenka jo je uglasbil eden najplodovitejših slovenskih skladateljev Davorin Jenko. H komponiranju ga je spodbudil žaljiv članek v dunajskem Die Presse, ki je slovenščino označil za »nerazumljivo jecljanje«. Davorin Jenko je v tem času deloval na Dunaju, kjer naj bi na željo staršev študiral pravo, vendar ga je bolj zanimalo umetniško, glasbeno in kulturno dogajanje v tej evropski prestolnici, kjer je z veliko vnemo dopolnjeval pridobljeno glasbeno znanje in širil svoja glasbena obzorja. Tu je Davorin srečal veliko nekdanjih sošolcev, med njimi tudi pesnika Simona Jenka. Kmalu so ustanovili Slovensko pevsko društvo, v katerem je bil Davorin Jenko zborovodja. To je bil prvi nenemški zbor na Dunaju, ki je populariziral slovensko zborovsko pesem in jo postavil ob bok drugih evropskih kultur. Prav tako se je v tem času uveljavil tudi kot skladatelj. Tako je bila tudi pesem Naprej zastava Slave! prvič zapeta na Dunaju 22. oktobra istega leta. Občinstvo jo je sprejelo z velikim navdušenjem. Slovensko pevsko društvo je nastopalo na številnih kulturnih prireditvah, literarnih večerih, tako imenovanih besédah, in srečanjih, prežetih z rodoljubnimi vsebinami, na katerih je ob nastopih slovenskih literatov in intelektualcev donela tudi slovenska pesem. Naprej zastava Slave! je v današnjem pomenu postala prava uspešnica, ki so jo prepevali na vseh prireditvah, Davorin Jenko pa je kot glasbenik, zborovodja in skladatelj kmalu zaslovel tudi na Dunaju.

Z Dunaja v Pančevo in Beograd

Davorin (Martin)³ Jenko se je rodil 9. novembra 1835 v Dvorjah pri Cerkljah na Gorenjskem,

kjer z velikim ponosom in spoštovanjem ohranjajo spomin na ustvarjalno zapuščino svojega rojaka ter sokrajana⁴. Njegovo glasbeno šolanje se je v mladih letih začelo v Kranju in nato še v Ljubljani, svoj skladateljski talent pa je izpopolnjeval tudi v Trstu. Na Dunaju se je uveljavil kot zborovodja in skladatelj, zato ga je dunajski profesor Joseph Hellmesberger priporočil srbski pravoslavni občini, ki je takrat iskala zborovodjo. Skladatelj je povabilo sprejel in leta 1863 svojo ustvarjalno pot nadaljeval v Pančevu, kjer je sprejel mesto zborovodje in učitelja petja na tamkajšnji realki. Po treh letih se je preselil v Beograd, kjer je postal dirigent Beograjskega pevskega društva, pozneje pa je sprejel mesto kapelnika in dirigenta v Srbskem narodnem gledališču. Postavil je temelje srbske umetne, predvsem zborovske glasbe. V Beogradu je z večkratnimi prekinitvami deloval več kot tri desetletja do vrnitve v domovino, na katero je bil zelo navezan. Med dolgoletnim glasbenim ustvarjanjem in službovanjem v Beogradu se je kratek čas izpopolnjeval tudi v inštrumentalni kompozicijski tehniki v Pragi ter občasno prirejal glasbene večere v Sloveniji. V poznih letih se je preselil v Ljubljano, kjer je v začetku prve svetovne vojne 25. novembra 1914 v svojem 80. letu umrl. Že leta 1909 sta ga kranjska in cerkljanska občina razglasili za častnega občana. Poleg rodnih Cerkelj na Gorenjskem so mu častno mesto s postavitvijo doprsnega kipa v aleji skladateljev v Vegovi ulici v Ljubljani podelili tudi v ljubljanski Glasbeni matici.

Bogat skladateljski opus Davorina Jenka obsega 260 pesmi

Jenko je uglasbil in skomponiral približno 260 pesmi, samospenov in gledaliških kompozicij. Čeprav je bil večji del skladb ustvarjen v času njegovega delovanja v Srbiji, je tudi v slovenski glasbi zapustil neizbrisni pečat.

Uglasbil je približno 40 slovenskih pesmi, od katerih so nekatere ponarodele. Že zelo zgodaj je začel z uglasbitvami Prešernovih besedil, med katerimi so Kam, K slovesu, Strunam in Zdravljica, ki je bila njena prva uglasbitev. Leta 1861 je izdal prvo zbirko, v kateri so poleg besedil Simona Jenka uglasbena tudi besedila Prešerna, Cegnarja in drugih pesnikov. To so bile budnice in domoljubne pesmi, v katerih je čutil navdušenje, bojevitost ter domoljuben zanos. Poleg Naprej zastava Slave! so v tej zbirki še Lipa, Slovenka, Moji sabljici, Moja zvezda, Na grobeh, Strunam itn. V drugi zbirki z naslovom Slovenske narodne pesmi je posegel v zakladnico slovenskih ljudskih pesmi, kot so na primer Bom šel na planince, Sinoč je slanica padla, Ko tičica sem pevala, Kje so moje rožice, Mila, mila lunica in druge, ki jih poznamo in pojemo vse Slovenke in Slovenci. V tretji zbirki se je posvetil Prešernovi Zdravljici in drugim pesmim, v svojem bogatem skladateljskem opusu pa je opremil še veliko skladb, ki so bile objavljene s precejšnjim zamikom.

Naprej zastava Slave! postane himna Slovenske vojske

Skladateljevo ustvarjanje in predvsem pesem Simona ter Davorina Jenka Naprej zastava Slave! je v času svojega nastanka pod vplivom panslavizma doživela izjemen sprejem tudi zunaj slovenskih meja. Dobila je značaj narodne himne, ki so jo vključevali v vse takratne prireditve, čitalniške večere in zborovske nastope od Dunaja do Trsta. Ob 25. obletnici je pesem doživela tudi angleško izdajo v obliki klavirske priredbe s slovenskim in angleškim besedilom. Naprej zastava Slave!, ki je zaradi svojega domoljubnega naboja postala slovenska narodna himna, je bila po osamosvojitvi izbrana za himno Slovenske vojske. Iz dostopnih virov ni povsem razvidno, ali so jo kot

himno že uporabili na slovesni prisegi ob postroju prve generacije slovenskih nabornikov 2. junija 1991, vsekakor pa je bila Naprej zastava Slave! prvič zapisana v 388. točki Pravil službe v Teritorialni obrambi osnutku, ki ga je 15. aprila 1992 podpisal takratni obrambni minister Janez Janša. Himna Slovenske vojske je bila posebej opredeljena tudi v poznejši vladni uredbi o oznakah v Slovenski vojski iz leta 1995.

Ni naključje, da je bila ta pesem izbrana za himno Slovenske vojske, saj s svojo vsebino spodbuja k obrambi domovine. Mogoče je v današnjem času za marsikoga preveč bojevitava in panslavistično usmerjena, vsekakor pa je imela pesem Naprej zastava Slave! s svojim zanosnim besedilom in rodoljubnim nabojem v poldrugem stoletju svojega obstoja pomembno mobilizacijsko in narodnobudiljsko vlogo. Bila je obvezen del domoljubnega boja Slovencev v ohranjanju naše identitete, jezika in kulture tudi v najtežjih preizkušnjah polpretekle ter novejšje zgodovine.

¹ 6. člen Uredbe o oznakah v Slovenski vojski, Uradni list RS, št. 3/95.

² Življenjsko delo in obsežen skladateljev opus sta predstavljena v knjigi Podobe nekdanjih časov, ki jo je napisal domačin iz Cerkelj na Gorenjskem, glasbeni pedagog in kronist Janez Močnik.

³ Njegovo izvorno krstno ime je bilo Martin, v znak privrženosti zamisli panslavizma pa se je preimenoval v Davorina.

⁴ Po njem sta v Cerkljah na Gorenjskem poimenovana tamkajšnja osnovna šola in trg, njegove skladateljske stvaritve pa ohranja tudi tamkajšnji moški pevski zbor. Ob 150. obletnici uglasbitve pesmi Naprej zastava Slave! in 175. obletnici njegovega rojstva je Unesco klub Cerklje na nekdanji Jenkovi domačiji na Podjedovem mlinu oziroma v današnji Pizzerii Pod Jenkovo lipo v Dvorjah pripravil bogat kulturni večer.

VIRI:

- Močnik, Janez (2004): Podobe nekdanjih časov, Občina Cerklje na Gorenjskem.
- Močnik, Danijela, (2010): Davorin Jenko, zgibanka, izdana ob praznovanju 150. obletnice Napreja, Unesco klub Cerklje, Pizzeria Pod Jenkovo lipo, maj 2010.

Anthem of the Slovenian Armed Forces was composed 150 years ago

A striking patriotic song Naprej! (Forward!), whose music for Simon Jenko's lyrics was composed by Davorin Jenko 150 years ago, was for many years Slovenian national anthem which, following the Slovenian declaration of independence in 1991, became the anthem of the Slovenian Armed Forces. It was played during ceremonial events and oath-taking ceremonies in Territorial Defence training centres in line with the draft Rules on Service in the Territorial Defence adopted on 15 April 1992 and a subsequent government decree from the year 1995.

SPOPADI NA KRASU, GORIŠKEM IN V ZGORNJEM POSOČJU MED LETOMA 1915 IN 1917 (1. DEL)

Besedilo: podpolkovnik Karlo Nanut, prof.

General Cadorna

General Borojević

Generala Luigi Cadorna in Svetozar Borojević sta se na soški fronti s sto tisoči vojaki in tisoči topov spopadala skoraj devetsto dni. General Cadorna je imel ves čas prednost v oborožitvi in številu bataljonov, nasprotnika pa je hotel od prve ofenzive uničiti z močnimi ofenzivnimi naskoki pehote ob siloviti podpori topništva. General Borojević je bil prepričan, da njegova vojska ne more tekrovati z italijansko, zato je z uporabo defenzivne strategije in premišljeni ukazi preudarno uporabljal sile in omogočal, da se je avstrijska frontna črta ohranjala. Generala sta bila neizprosna, vendar sta bili njuni strategiji zelo različni, kar je opazno pri preučevanju spopadov na soški fronti med letoma 1915 in 1917. Brez poznavanja temeljnih prvin strateških zamisli in taktičnih zahtev obeh generalov je težko razumeti, zakaj je bila soška fronta, katere izkušnje so pomembne tudi za sodobno gorsko bojevanje, za udeležence tako neizprosna. Avtor prispevka profesor zgodovine in upokojeni polkovnik Karlo Nanut bo na prošnjo uredništva v dveh zaporednih prispevkih v reviji opisal doktrinarno in strateško miselnost obeh osrednjih poveljnikov na soški fronti, za kar se mu iskreno zahvaljujemo.

Uvodna pojasnila

General Luigi Cadorna je želel nasprotnika uničiti z močnimi ofenzivnimi naskoki pehote ob siloviti podpori topništva. Če je bil njihov prvi val v jurišu onemogočen, je pripravil naslednjega, dokler ni izčrpal svojih enot. Naskakovanje sovražnikovih linij je potekalo po istih vzorcih tako na Krasu, Tolminskem, Bovškem in v

goratem svetu. Za silovitim topovskim ognjem je namreč iz strelskih jarkov v napad odhite-la pehota. Ko mu ni uspelo z »navadnimi« enotami, je zahteval udeležbo gorniških enot, in sicer alpinov ter bersaljerskih polkov. Njegovi ukazi so narekovali skrajno ofenzivnost enot, ki pa so praviloma dosegale le skromne taktične cilje, brez možnosti operativnega nadaljevanja

v zaledni prostor. Smeri proti Vipavski dolini, Postojni ali Ljubljani in Trstu so mu bile ves čas spopadov nedosegljive.

Njegov nasprotnik general Svetozar Borojević, ki se je izkazal na galicijski fronti, je moral svoje sile preudarno uporabljati, ker je avstro-ogrsko vrhovno poveljstvo najboljši kader izgubilo v spopadih z Rusi in Srbi, saj je v Galiciji ter Srbiji umrlo približno dva milijona njegovih vojakov. Temu je moral general Borojević na soškem bojišču prirediti strategijo in taktiko, kajti doktrinarno zamisli njegovega nadrejenega Franza Conrada von Hötzendorfa, načelnika generalštaba avstro-ogrsko vojske, niso upravičile pričakovanj na bojiščih. Znano je bilo, da je general Conrad preveč poveljeval udarnost pehote in zanemarjal pomen topništva. General Borojević je moral svojo defenzivno strategijo, od katere ni odstopal, kar so dobro vedeli njegovi podrejeni častniki in generali, čim bolj približati taktičnemu izčrpanju italijanskih enot.

Ukazal je, da se na nobenem delu fronte nasprotniku ne predaja ozemlja, čeprav so njegove enote izginjale med neprestanim topniškim obstreljevanjem in napadi italijanske pehote. Prav zato so bili njegovi vojaki nenehno pripravljani na ostre spopade in hitre protinapade z vsemi sredstvi, od puške, buzdovana in bombe do noža. V tem vojaškem zidu se je krhala moč italijanske 2. in 3. armade, ne da bi vsaj za trenutek dosegli odredilno operativno globino. Posledica tega je bila, da so Borojevićeve enote ohranjale napadalni duh, kar za italijanske ni veljalo kljub pogumu in vztrajnosti v naskokih. V njih se je vse bolj pojavljalo malodušje in celo uporniško razpoloženje, kar se je pokazalo po 11. ofenzivi. V teh spopadih so se še posebej izkazale enote, v katerih so bili pretežno Slovenci. V našem zgodovinskem spominu se je ohranil spoštljiv odnos tudi do zelo pogumnih Bošnjakov in Dalmatincev, to je tistih, ki so s svojim pogumom in taktičnimi spretnostmi krhali moč nasprotnikovih polkov od Rombona do Doberdoba.

Razporeditev italijanske vojske in odnos Slovencev do obrambe ozemlja

Načelnik italijanskega generalštaba general Luigi Cadorna je 2. in 3. armado usmeril proti reki Soči. 1. in 4. armada ter Karnijska grupa naj bi

varovale prodirajoče italijanske čete pred morebitnim ofenzivnim udarom avstrijskih čet iz Južne Tirolske, Dolomitov in karnijskega oziroma koroškega predela fronte. Italijanska 2. in 3. armada sta prodirali proti reki Soči v sorazmerno ozkem pasu med Alpami in Jadranskim morjem. Vojna vihra je 23. maja 1917 zajela tudi slovensko ozemlje, vendar naj bi jo ljudje sprejeli drugače kot bojevanje v Galiciji in na Balkanu. Celo slovenski vojaki naj bi spremenili svoje razpoloženje. Zgodovinarica Marta Verginella je upoštevala različne spominske tekste, zato pravi: »Čeprav so bili vojaki slovenske narodnosti na soški fronti del velike družine, ki se je borila za slovensko zemljo in habsburško domovino, označuje (vrsta spominov – op. KN) njihovo vojno izkušnjo, če upoštevamo zapise, ki so nam jih zapustili, predvsem občutek osamljenosti in zapuščenosti. Vojno so doživljali kot travmo in v poskusih racionalizacije vseh presunljivih doživetij so v narodnostnem interesu le redkokdaj našli zadostno upravičevanje za trpljenje, ki jim ga je prizadejala vojna. Vojskovanje v blatu, pod topovskim ognjem, na slovenskih tleh, ni bilo zanj manj strašno kot na ruski ali srbski fronti.«

Prvi boji se začenejo

Obrambna črta je potekala po vrhovih, visokih več kot 2000 metrov, ki so težko dosegljivi že v normalnih razmerah. Prav zato so se od vojakov na obeh straneh zahtevale izjemna psihična in fizična pripravljenost ter usposobljenost. Prevladovala je železna disciplina, hkrati pa tudi samoiniciativnost. Od mnogih načinov bojevanja se je pogosto obnesel le frontalni, saj ni bilo možnosti za uspešno manevriranje.

Prva ofenziva

Prva ofenziva se je začela 23. junija in trajala do 7. julija 1915. Najprej je v akcijo stopilo italijansko topništvo, vendar je bil njegov ogenj neučinkovit, ker ni bil usmerjen v prostor prodora pehotnih enot. Topovski ogenj je bil namreč dejaven na vsej fronti, kar se je ujemalo z zastarelo taktiko množičnih napadov, prirejeno predvsem po francoskem generalu Josephu Joffreju (1852–1931). Vojaki so na posameznih odsekih bojišča naskakovali nasprotnikove položaje, dokler niso izgubili svoje udarne moči, predvsem zaradi številnih mrtvih in ranjenih. Avstrijska stran je uporabljala učinkovitejšo taktiko, ki se je izražala v obrambi njene globine, uspešno preizkušene tudi na vzhodni fronti. Da bi se zmanjšale izgube zaradi vse hujšega ognja strojnic in topov, je njihova obrambna taktika pogosto temeljila na treh obrambnih linijah. Na prvi so bile strojnice in opazovalci, na drugi skrite enote, ki so nadomeščale izgube čet na prvi liniji strelskih jarkov in jih podpirale z ognjem, na tretji pa so bile zbrane rezerve za morebitni protinapad, če bi sovražnik prebil prvo obrambno linijo. Italijani so v prvi soški bitki osvojili nekaj sto metrov ozemlja na zahodnem robu

kraške planote. Njihova napadalna taktika je bila popolnoma nesmiselna, saj so pehotne oddelke pošiljali nad sovražnika, skritega v strelskih jarkih, ta pa se je branil z vsemi močmi, tudi s številnimi strojnimi, bombami, granatami, žičnimi ovirami in drugim. Italijanom se je že na začetku maščevala zastarela taktika množičnih napadov, zato ni bilo pričakovanih uspehov. Prav zato je bilo izgub vedno več. Preveliko samozaupanje na eni strani in pomanjkanje iznajdljivosti italijanskega generalštaba na drugi strani sta se prenašala na nižje ravni poveljevanja, kar je pomenilo, da so bila razmišljanja premalo usmerjena v doseganje operativnih postopkov. Prav taktična nepovezanost in neučinkovitost sta bili krivi, da je slabo izvedena strateška ofenziva izgubila značaj kakršne koli operacije. Borojevičeve enote so imele nalogo, da morajo do zadnjega moža braniti glavno bojno črto, predvsem v izpostavljenem delu fronte. Umik z bojne črte naj bi tudi zmanjšal borbenost branilcev, zato se je vedno stremelo k optimalnemu uresničevanju defenzivne strategije ob načrtnem izčrpanju nasprotnika.

Druga ofenziva

Potekala je od 18. julija do 10. avgusta 1915. Operativni načrt italijanske vrhovne komande za drugo ofenzivo se v osnovi ni razlikoval od prejšnjega. Glavna zamisel je bila, da 3. armada napade na Krasu in prodira proti Trstu, pri čemer mora prej brezpogojno zavzeti hrib Sv. Mihael, nato bi 2. armada z okrepljenim 7. korpusom razbila goriško mostišče in zasedla Gorico. Napad se je začel s topniškim ognjem in prodiranjem italijanskih čet v smeri Doberdoba ter Gorice. Izredno ostri boji so potekali od Sv. Mihaela in goriškega mostišča do Krnskega pogorja ter tolminskega mostišča. Italijansko

topništvo je v tej ofenzivi uspešno trgalo logistične poti branilcev, zaradi česar je njihovim vojakom na kraški planoti močno primanjkovalo predvsem vode.

Vasja Klavora je o silovitem topniškem obstreljevanju zapisal: »Vojaki zadnjih šest dni sploh niso mogli več spati. Vtisi s postojank so tudi za najmočnejše živce prehudi. Ne glede na težki topniški ogenj, ki ga vedno spremlja kamnita toča in ki neprenehoma podnevi in ponoči udriha po postojankah, še druge okoliščine pogubno vplivajo na moštvo. Vojaki pogostokrat leže več dni poleg ranjenih in mrtvih. Težke granate odkrivajo plitke grobove, ki so dostikrat tik za postojankami, ter razmetavajo dele že razpadajočih trupel po postojankah, v katerih gomazi od podgan. Ljudem se že v dveh, treh dneh zagabi vsaka jed in želja po njej. Zaradi pomanjkanja vode je onemogočena najosnovnejša osebna higiena, dokler so v postojankah. Da bi mogli priti do zavetja, se mnogi ranjenci zatekajo v bližnje kotanje in če jih ne morejo takoj najti, tam umirajo v največjih mukah ...« Tokrat italijanske sile niso obstreljevale sovražnika s topovi po vsej frontni črti kakor v prejšnjih ofenzivnih naskokih. Takšno obstreljevanje namreč ni bilo učinkovito in tudi poraba streliva je bila nesmiselna. Drugačen učinek je bil dosežen z »bobnečim ognjem«, s katerim so prvič zasuli nasprotnikove položaje na Doberdobski planoti in goriškem mostišču, torej na osrednjih sektorjih svojih napadov. Druga ofenziva je že imela značaj operacije, saj je bilo treba usklajevati bojevanje na posameznih frontnih območjih.

Tretja ofenziva

Antantni zavezniki so od generala Cadorne zahtevali, naj že septembra napade avstrijske položaje in tako razbremeni Francoze med

Avstrijski vojaki v obrambi

ofenzivo v Šampanji. Šele oktobra 1915 se je začela italijanska ofenziva z močnim topniškim ognjem od Rombona do morja. Cadorna je s to ofenzivo ugodil z zamudo francoskemu maršalu Joffreju, saj je ta potreboval razbremenitev svojih enot na zahodnem bojišču. V začetku novembra je francoski maršal obiskal soško fronto in takrat Cadorni verjetno svetoval, kako naj taktično izvaja pehotne napade. Siloviti spopadi so med 18. oktobrom in 4. novembrom 1915 potekali od Rombona, Batognice, Mrzlega vrha in Vodila nad Tolminom do goriškega mostišča ter Doberdoba. V tej ofenzivi je prišlo do silovitih spopadov tudi v goratem svetu. Miro Simčič zatrjuje, da sta v ofenzivi tako italijansko kot avstrijsko poveljstvo zaradi silovitih medsebojnih obračunov izgubili nadzor nad svojimi silami. Vojaki obeh vojsk so se podajali v krvave medsebojne obračune, velikokrat z bajoneti in bombami. Komunikacije s poveljstvi ni bilo, vsaka enota se je stihijsko bojevala po svojih najboljših močeh. Rezultat je bil na tisoče padlih in ranjenih. Obe strani sta bili kmalu izčrpani do skrajnosti in nazadnje nobena ni zmogla odločilnega ofenzivnega udara. Spopadi pehote v okolici Gorice so bili hudi, toda sprememb na fronti niso prinesli.

Takšno vojskovanje je bilo taktično in operativno nekoristno, saj Italijanom kljub močnemu topniškemu obstreljevanju ni uspelo prebiti avstrijske linije. Po končanem obstreljevanju je na uničenem območju ostalo toliko avstrijskih vojakov, da so s strojničnim ognjem ustavili napredovanje sovražne pehote. V gorskem svetu je bilo skoraj nemogoče izvajati učinkovite frontalne napade in tudi številne manevre. Izhod se je mnogokrat našel v taktičnem presenečenju, v kombinaciji z bliskovitim napadom in podzemeljskim miniranjem.

Četrta ofenziva

Trajala je od 10. novembra do 2. decembra 1915. V Italiji so vse bolj negodovali zaradi neuspelih svoje vojske, zato se je general Cadorna odločil, da bo zavzel Gorico. Glavni udar je bil predviden za goriško mostišče, kar naj bi opravila 2. italijanska armada. Njene enote so se borile tudi na Krnskem pogorju in pri tolminskem mostišču, vendar neuspešno. Na desnem krilu naj bi 3. armada prodirala na Doberdobsko planoto. Pred tem naj bi poskušala zavzeti Sv. Mihael, vendar se ji to kljub hudim bojem ni posrečilo.

Tudi četrta bitka se je končala podobno kot prejšnje italijanske ofenzive. Čeprav so Italijani prvič v vojni prišli na položaje manj kot kilometer od Soče, od koder se jim je odpiral neposreden pogled na Gorico, je bila ta zanje še nedosegljiva. Za nadaljevanje prodora proti mestu je bilo treba zagotoviti nove moči in spremeniti taktiko. Četrta ofenziva se je končala z boji na Kraški planoti in v Šmihelu. Ofenziva torej ni uresničila postavljenih ciljev italijanskega vojaškega poveljstva, saj je goriško mostišče ostalo precej nedotaknjeno, Doberdob in Šmihel pa v rokah branilcev.

(Nadaljevanje prihodnjič)

¹ Bil je avstro-ogrski feldmaršal in vojskovodja (1856–1920). Leta 1914 je bil komandant 6. korpusa v Galiciji. Kot komandant 3. armade je odbil Ruse pri Limanovi, 10. oktobra 1914 razbil prvi obroč okrog trdnjave in držal položaje pri Dukli v Karpatih. Kot komandant 5. armade je organiziral obrambno fronto na Soči in odbil enajst italijanskih ofenziv.

² Luigi Cadorna (1850–1928) je kot načelnik vrhovnega poveljstva v prvi svetovni vojni zahteval, da se v duhu vojnega načrta ustvari preboj čez Sočo s frontalnimi napadi. Takšne napade je uporno ponavljal v 11. izčrpavajočih ofenzivah. Zamenjan je bil po porazu pri Kobaridu.

³ Alpini so bili elitna vojaška enota za bojevanje v gorah. Bersaljerji so bili mobilne enote s kolesi in brez njih.

⁴ V članku uporabljam ime Svetozar Borojević namesto Svetozar Borojević. Namesto pojma avstro-ogrsko enoto uporabljam izključno pojem avstrijske enote.

⁵ Marta Verginella, Soška fronta v slovenskem tisku in zapiskih slovenskih vojakov, str. 54, v Moritsch, Andreas/Tributsch, Gudmund: Soški protokol, Mohorjeva založba, Celovec-Ljubljana-Dunaj, 1994.

⁶ Vasja Klavora, Doberdob, Kraško bojišče 1915–1916, Mohorjeva družba v Celovcu, Celovec, 2007, str. 148.

⁷ Miro Simčič, 888 dni na soški fronti, Spopadi na Krasu in visokogorju. Na novo odkriti vojaški zemljevidi, fotografije in posebna poročila, Orbis, Ljubljana, 2006, str. 77–78.

LITERATURA IN VIRI:

- Gradnik, Vladimir: Krvavo Posočje, Založništvo tržaškega tiska, založila Založba Lipa Koper, Trst-Koper, 1977.
- Klavora, Vasja: Hoja skozi meglo, Založba Lipa Koper, Koper, 1994.
- Klavora, Vasja: Škabrijel, Mohorjeva družba Celovec-Ljubljana-Dunaj, 1994.
- Vasja Klavora: Doberdob, Kraško bojišče 1915–1916, Mohorjeva družba v Celovcu, Celovec, 2007.
- Matičič, Ivan: Skozi plamene prve svetovne vojne, Po neskončni poti s slovenskim planinskim polkom, Zavod Borec, Ljubljana, 1966.
- Melik, Vasilij: Slovenci 1848–1918, Založba Litera, Maribor, 2002.
- Nanut, Karlo, Spopadi na soški fronti v času velike vojne 1915–1917 v: brošuri Hrušenje tišine, Razstava v spomin na bojevanje Slovencev na soški fronti v letih 1915–1917, Vojaški muzej Slovenske vojske, Ljubljana, 2005.
- Simčič, Miro: 888 dni na soški fronti, Spopadi na Krasu in visokogorju. Na novo odkriti vojaški zemljevidi, fotografije in posebna poročila, Orbis, Ljubljana, 2006, str. 77–78.
- Simič, Marko: Po sledih soške fronte, Mladinska knjiga, Ljubljana, 1998.
- Verginella, Marta, Soška fronta v slovenskem tisku in zapiskih slovenskih vojakov, str. 54, v Moritsch, Andreas/Tributsch, Gudmund: Soški protokol, Mohorjeva založba, Celovec-Ljubljana-Dunaj, 1994.
- Spletna stran <http://bosniaks.blogspot.com/2008/07/junastvo-beirja-baia.html>.

Battles of the Isonzo between 1915 and 1917 (Part I)

Italian General Luigi Cadorna and Austro-Hungarian Field Marshal Svetozar Borojević fought each other at the Isonzo Front for almost nine hundred days using one hundred thousands of soldiers and thousands of cannons. Both generals were merciless; however, their strategies were very different, which is obvious also from the study on the Battles of the Isonzo between 1915 and 1917. Without knowing the basic elements of their strategic ideas and tactical requirements it is difficult to understand why the Isonzo Front, whose experience is important also for modern mountain warfare, was so inhuman for all participants. The author of the article, history professor and retired Colonel Karlo Nanut, describes doctrinal and strategic thought of both central commanders involved in the Isonzo Front.

								PODATKI O PREBIVALIŠČU, ADRESA SPECIALIST ZA ORTOPEDIJO BRIGITTE BARDOT LEPILO (POGOV.) NRAVO-SLOVEC VAS PRI GOLNIKU KANDIRAN POMARANČNI OLUPEK									
								IMENITNOST, ODLIČNOST, GOSPO-SKOST									
								PRESOJEVALEC, RAZSODNIK									
								SILVO TERŠAK							EKSPLOZIV. SREDSTVO KONIČ. KO-NEC ORODJA, NASADILO		
STAR IZRAZ ZA PLAČO, PLAČILO								ST. KITAJSKO BRENKALO SL. JUDOIST. (URŠKA)									
LESENA STENSKA OBLOGA									RAZLIČNI ČRKI								
STAREJŠI ČLAN									PRIPADNIK VLAHOV								
AVTOR MARJAN STARE	ENOTA ZA MERJENJE TLAKA, PASCAL	DEL HAMBURGA	GORA V JULIJSKIH ALPAH	VEZ, SPONA	LUŽA, MLAKA, LOKVA	ENOK - AZIJSKI RAKUNJI PES	DUKE ELLINGTON JANEZ DRNOVŠEK		AM. IGRALEC (MATT) BISTVO V FIZIOLOGIJI								
SLOVAŠKI BIATLONEC HURAJT						AMERIŠKA IGRALKA FONDA				ORIENTALSKO BARVILO ZA LASE NAJMANJŠI DELEC SNOVI			TRIKOTNA PLOSKEV	GL. MESTO TURČIJE			
MODEL RUSKEGA AVTOMOBILA ZNAMKE MOSKVIČ						ZASLUŽEK ENEGA DNE, TABRH PRIZORIŠČE V CIRKUSU				KRČEVIT JOK JEČA, ZAPOR							
ZNANSTVENA PANOGA						SREDIŠČE HERCEGOVINE ZANOS, EKSTAZA							RADON HOKEJIST REBOLJ				
PEČ ZA PRIDOBIVANJE ŽELEZA IN JEKLA								ORANJE GL. MESTO STARE BABILONIJE					DRAŽ, ČAR NASLOV DRAME KARLA ČAPKA				
SMUČARKA DREV				KRAJ PRI VRHNIKI TVEGANA NAPOVED				NOVI SVET AZIJSKI RAKUNJI PES									
AMERIŠKI KEMIK ONSAGER					DIKTAT OŽINA NA MALAKI								KRAJ V BELI KRAJINI				
DILLON - AMERIŠKI IGRALEC (MATT)	IZLOČENA VOJAŠKA ENOTA S POSEBNO NALOGO	UREJEVALEC IZLOŽB	TEKSTILNI IZDELEK STOT										TRAVA OB HIŠI, LIVADA				
POBIJALEC DAVŠČIN V STARI AVSTRIJI						ZLET, MITING VIKING											
GL. MESTO ARMENIJE							ČRT KANONI NEM. PIS. (THOMAS)						PAVOL - SLOVAŠKI BIATLONEC HURAJT				
JEZERO V ETIOPIJI						MESTO NA JAP. OTOKU HONŠUJU DOM. PERNATA ŽIVAL							ŠKATLICA ZA OČALA, TOK, TULEC	UREJEN TABOR, KAMP (IZVIRNO)			
STAR SLOVAN					DELAVEC V PRALNICI KOS DEBLA, HLOD												
RAZLIČNA ŠUMNIKA				PODSTREŠNA SOBICA MIRAN ALIŠIČ													
DIPLOMATSKA SPOMENICA																	
GOROVJE V MJANMARU							KONVERTOR - PEČ ZA PRIDOBIVANJE ŽELEZA IN JEKLA	IGOR PRETNAR									

Reševalcem nagradne križanke

Pravilna rešitev gesla iz prejšnje številke: **UPORNIKI Z RAZLOGOM.**

Nagrade prejmejo: **Maks Balažič**, Bukovska vas 41, 2373 Šentjanž, **Andrej Grm**, Srednja vas 60, 4267 Srednja vas, in **Aleš Ošljaj**, Gomilica 69, 9224 Turnišče.

Nagrajencem čestitam. Pravilne rešitve tokratne križanke nam pošljite **do petka, 18. junija**, na naslov: **Uredništvo revije Slovenska vojska, Vojkova cesta 55, 1000 Ljubljana.**

Ime in priimek:

Naslov:

Pošta:

Rešitev gesla:

CISM

EUROPEAN MILITARY JUDO CHAMPIONSHIP 28 JUNE - 02 JULY 2010 • NOVO MESTO • SLOVENIA

EVROPSKO VOJAŠKO PRVENSTVO CISM V JUDU

Slovenska vojska bo od 28. junija do 2. julija gostitelj Evropskega vojaškega prvenstva CISM v judu v Novem mestu. Prvenstva se bo poleg judo reprezentance SV na čelu z Lucijo Polavder, Urško Žolnir in Rašo Sraka Vuković udeležilo še devet vojaških reprezentanc evropskih držav, in sicer iz Avstrije, Belgije, Bosne in Hercegovine, Črne gore, Francije, Nizozemske, Nemčije, Poljske, Romunije ter Srbije.

URNIK PRVENSTVA

- **torek, 29. junij,**
ob 13. uri slovesno odprtje prvenstva v Vojašnici Novo mesto,
- **sreda, 30. junij,**
od 13. do 16. ure predtekmovanja, ob 17. uri finalne borbe v Športni dvorani Marof Novo mesto,
- **četrtek, 1. julij,**
od 13. do 16. ure predtekmovanja, ob 17. uri finalne borbe v Športni dvorani Marof Novo mesto,
- **četrtek, 1. julij,**
ob 19. uri sklepna slovesnost prvenstva v Vojašnici Novo mesto.

